

***Minderhedenmonitor
2008***

Bureau Onderzoek en Statistiek Gemeente Groningen

Bureau Onderzoek is ondergebracht bij de dienst Sozawe van de Gemeente Groningen

Minderhedenmonitor 2008

Narly Rambharos

Marcel Daalman

Bureau Onderzoek en Statistiek, Gemeente Groningen, augustus 2009

Bureau Onderzoek en Statistiek heeft als kernactiviteiten instrumentontwikkeling voor en uitvoering van beleidsgericht onderzoek, het toegankelijk maken van grote hoeveelheden data uit verschillende bronnen, gegevensanalyse, projectevaluatie en dienstverlening bij overheidsmarketing.

Inhoud

1. Inleiding	5
1.1 Doel van het onderzoek	5
1.2 Onderzoeksmethode	6
1.3 Opbouw rapport	6
2. Demografische ontwikkelingen	7
2.1 Gemeente Groningen: minder inwoners met een niet-Nederlandse culturele achtergrond	8
2.2 Groningse bevolking: één op de vijf is allochtoon	10
2.3 Eerste en tweede generatie	10
2.4 Geslacht	12
2.5 Leeftijdscategorieën	13
2.6 Huishouden	14
2.7 Jonge moeders in de gemeente Groningen in 2008	14
3. Onderwijs en inburgering	15
3.1 Etniciteit en schoolsoort Voortgezet Onderwijs	15
3.2 Inburgering	19
4. Arbeidsmarktpositie	23
5. Inkomen en inkomensafhankelijkheid	29
5.1 Bijstand 2008 versus 2006	29
5.2 Trajecten naar werk	35
5.3 Inkomensondersteuning	38
6. Zorg en hulpverlening	43
7. Samenwonen in de wijk	51
7.1 Bevolkingsgroepen per stadswijk	51
7.2 Segregatie-index	52
8. Criminaliteit	55
9. Slotbeschouwing	59

Bijlage 1 Tabellen per hoofdstuk	63
Tabellen A. Demografische ontwikkelingen	63
Tabellen B. Onderwijs en inburgering	73
Tabellen C. Arbeidsmarktpositie	79
Tabellen D. Inkomen en inkomensondersteuning	84
Tabellen E. Zorg-en Hulpverlening	89
Tabellen F. Samenwonen in de wijk	94
Tabellen G. Criminaliteit	98
Bijlage 2	103
Formule segregatie	103

1. Inleiding

De gemeente Groningen wordt steeds meer een multi-etnische samenleving met veel, in omvang kleine groepen minderheden. Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Groningen (2006-2010) is van mening dat integratie van de etnisch-culturele groepen in de gemeente goed gestalte kan krijgen door integratie in te bedden in reguliere beleidsterreinen als werk, onderwijs en jeugd, volwasseneducatie, zorg en welzijn, huisvesting, sport en cultuur. Het uiteindelijke doel hiervan is het bevorderen van de zelfredzaamheid van de etnisch-culturele groepen in economisch, sociaal en cultureel opzicht.

De sociaaleconomische en -culturele positie van etnisch-culturele groepen wordt in kaart gebracht in de zogenaamde Minderhedenmonitor. Deze maakt onderdeel uit van de beleidsmonitor Sociale Pijler die Bureau Onderzoek & Statistiek in samenwerking met en in opdracht van de dienst Onderwijs, Cultuur, Sport, Welzijn (OCSW) van de gemeente Groningen heeft ontwikkeld.

De eerste meting van de maatschappelijke (sociaaleconomische en -culturele) positie van etnisch-culturele groepen in de gemeente Groningen, heeft in de Minderhedenmonitor 2006 plaatsgevonden. De dienst OSCW van de Gemeente Groningen heeft Bureau Onderzoek & Statistiek gevraagd ook de tweede Minderhedenmonitor over 2008 uit te voeren.

1.1 Doel van het onderzoek

De Minderhedenmonitor dient bij te dragen aan de beantwoording van de volgende vraag:

Hoe ontwikkelt zich de maatschappelijke positie van de etnisch-culturele groepen van de gemeente Groningen?

Ter ondersteuning van bovenstaande vraag zullen in de monitor de volgende thema's aan de orde komen:

- Demografische ontwikkelingen
- Onderwijs en Inburgering
- Arbeidsmarktpositie
- Inkomen en inkomensafhankelijkheid

- Zorg- en hulpverlening
- Samenwonen in de wijk
- Criminaliteit

1.2 Onderzoeksmethode

De onderzoeksmethode is van kwantitatieve aard. Hierbij vindt een bestandsanalyse plaats van klantgegevens van verschillende instellingen. De bestanden afkomstig van de verschillende instellingen worden gekoppeld aan de Gemeentelijk Basis Administratie. Op deze manier is het mogelijk achtergrondkenmerken, zoals etniciteit, geslacht, leeftijd te bepalen.

Vanuit de klantgegevens vindt er beschrijvende statistiek over de etnisch-culturele groepen plaats. Afhankelijk van het thema hebben de cijfers betrekking op het jaar 2007 of 2008. Door de resultaten te vergelijken met die uit de Minderhedenmonitor 2006, kunnen we ontwikkelingen en trends in de maatschappelijke positie van de minderheden in beeld brengen. De gegevens in de rapportage worden op geaggregeerd niveau, en daardoor geanonimiseerd, gepresenteerd.

Van een aantal thema's, bijvoorbeeld het afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering, wordt al langer gedetailleerd gegevens bijgehouden. Over dit onderdeel wordt hier dan ook een ontwikkeling over meerdere jaren gegeven. Omtrent andere relevante onderwerpen hebben we minder lang de beschikking over (betrouwbaar) cijfermateriaal. In de tekst wordt daar dan vooral de huidige stand van zaken weergegeven.

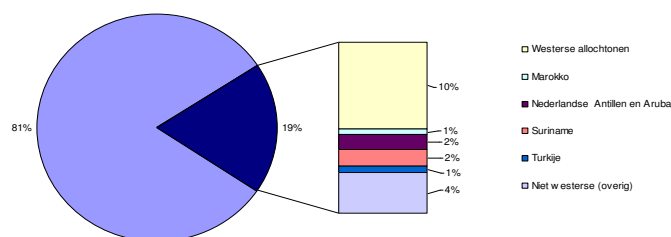
1.3 Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 gaan we in op demografische ontwikkelingen. In hoofdstuk 3 worden de resultaten van onderwijs en inburgering samengevat. In hoofdstuk 4 bespreken we de resultaten van het thema arbeidsmarktpositie en hoofdstuk 5 van inkomen en inkomensafhankelijkheid. Hoofdstuk 6 gaat in op zorg- en hulpverlening. Hoofdstuk 7 en 8 gaan in op samenwonen in de buurt en criminaliteit. Tot slot volgt in hoofdstuk 9 een slotbeschouwing.

2. Demografische ontwikkelingen

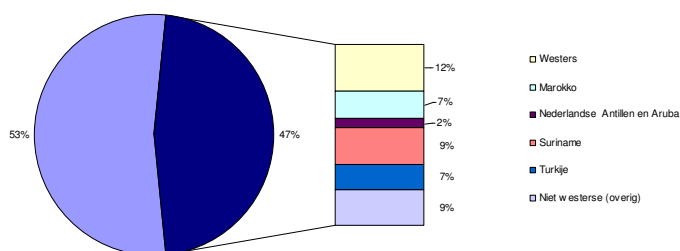
De meeste groepen met een niet-Nederlandse achtergrond vestigen zich in grote steden, als Amsterdam, Rotterdam en Den Haag. In 2008 behoorde ongeveer 19 procent van de inwoners van de gemeente Groningen tot een etnisch-culturele groepering. Hoe verhoudt zich dit tot de grote steden in Nederland en de zogenaamde G27? De G27 is het samenwerkingsverband van 27 grote steden binnen het Nederlandse grootstedenbeleid (GSB). De Figuren één tot en met drie geven dit grafisch weer.

Figuur 1. Percentage etnische groepen in de gemeente Groningen, 2008

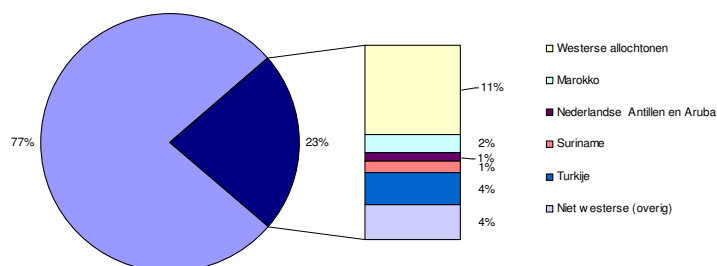
Bron: Statline CBS

Figuur 2. Percentages etnische groepen in Amsterdam, Rotterdam en Den Haag, 2008

Bron: Statline CBS

Figuur 3. Percentage etnische groepen in de G27-steden, zonder Groningen, 2008

Bron: Statline CBS

2.1 Gemeente Groningen: minder inwoners met een niet-Nederlandse culturele achtergrond

In vergelijking met Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en de G27, behoren verhoudingsgewijs veel minder inwoners tot een etnische minderheidsgroepering. Daarnaast verschilt de groep ook wat betreft samenstelling: in Groningen wonen relatief weinig Turken en Marokkanen. Meer dan de helft van de etnisch-culturele groepen valt in de categorie 'Westers'.

Hoe was de bevolking van de gemeente Groningen in de periode 2004 tot en met 2008 samengesteld? Tabel 1 presenteert het aandeel per groep, in de totale bevolking van de gemeente.

Tabel 1. Percentages naar etnische achtergrond, gemeente Groningen, 2004 tot en met 2008

Etnische achtergrond	Jaar					Jaar		Index-cijfer 2008 (2004 basisjaar)
	Percentages					aantal		
	2004	2005	2006	2007	2008	2004	2008	
Nederlands	81,8%	81,8%	81,5%	81,3%	80,8%	146987	147589	100
overig								
Westers	3,7%	3,8%	3,9%	4,0%	4,1%	6702	7402	110
Indonesisch/ Moluks	3,4%	3,3%	3,3%	3,2%	3,2%	6045	5798	96
Surinaams	1,8%	1,8%	1,7%	1,7%	1,7%	3170	3146	99
Antilliaans/ Arubaans	1,8%	1,7%	1,7%	1,7%	1,8%	3162	3222	102
rest- Aziatisch	1,6%	1,6%	1,7%	1,8%	2,0%	2951	3572	121
Oost- Europees	1,1%	1,1%	1,2%	1,3%	1,4%	1931	2568	133
Noord- Mediterraan	1,0%	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%	1872	1999	107
rest- Afrikaans	0,9%	0,9%	0,8%	0,9%	0,9%	1622	1657	102
Turks	0,6%	0,6%	0,6%	0,7%	0,7%	1108	1283	116
Zuid- en Midden Amerikaans	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%	0,7%	1001	1219	122
Marokkaans	0,5%	0,5%	0,6%	0,6%	0,6%	957	1014	106
Iraans	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	697	764	110
Irakees	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	642	661	103
Zuid- Mediterraan	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	518	570	110
Somalisch	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	224	218	97
niet- Nederlands	18,1%	18,2%	18,5%	18,7%	19,2%	32602	35093	108
Westers	9,2%	9,3%	9,5%	9,5%	9,7%	16550	17767	107
niet-Westers	8,9%	8,9%	9,0%	9,2%	9,5%	16052	17326	108
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	179589	182682	102

2.2 Groningse bevolking: één op de vijf is allochtoon

Op 1 september 2008 was bijna 20 procent van de bevolking in Groningen allochtoon. Voor bijna 11 procent zijn dit Westerse allochtonen, voor 9 procent niet-Westerse allochtonen.

We bekijken de laatste kolom in tabel 1. Ten opzichte van 2004 is de groep met een Nederlandse achtergrond bijna niet gegroeid. In de afgelopen vier jaar is de Oost-Europese bevolking, met 33 procent, het meest gegroeid. De Indonesische/Molukse bevolking is het meest gedaald: ruim 4 procent. Deze groep vergrijst het snelst en er worden binnen deze bevolkingsgroep relatief weinig kinderen geboren. Binnen de Somalische bevolking worden (relatief) de meeste kinderen geboren.

2.3 Eerste en tweede generatie

Binnen de groep allochtonen wordt er in het algemeen onderscheid gemaakt tussen de eerste- en tweede generatie. De eerste generatie betreft personen die zelf in het buitenland zijn geboren. Personen die in Nederland zijn geboren behoren tot de tweede generatie.

Dit onderscheid is van belang omdat er in de regel grote verschillen bestaan tussen de eerste- en tweede generatie allochtonen met betrekking tot onderwijsniveau, taalbeheersing en zelfredzaamheid.

We bekijken de situatie op 1 september 2008. Onder de westerse allochtonen is met 53 procent de tweede generatie in de meerderheid. Onder de niet-Westerse is dit de eerste generatie, 61 procent. In totaal behoren 18.640 mensen tot de eerste generatie en telt de tweede generatie 16.453 personen.

Hoe heeft zich het aandeel in eerste en tweede generatie van de verschillende bevolkingsgroepen in de afgelopen twee jaar ontwikkeld? Tabellen 2a en b presenteren de cijfers.

De situatie is in 2008 vergelijkbaar met 2006:

- Het aandeel 'tweede generatie' in de totale allochtone bevolking is 47%;
- De gemiddelde leeftijd van 'tweede generatie' allochtonen is 15 jaar;
- De groep met een Indonesische of Molukse achtergrond is relatief wat ouder, de eerste generatie is gemiddeld genomen zelfs 56 jaar;

- Het aandeel tweede generatie bij Indonesische of Molukse bevolking is opvallend groot: 73 procent van deze bevolkingsgroep is in Nederland geboren;
- De groep Somaliërs is de 'jongste' bevolkingsgroep in de stad

Tabel 2a. Bevolking gemeente Groningen naar etnische achtergrond, 1^e en 2^e generatie, 2006 en 2008

Etnische achtergrond	Aandeel eerste generatie		Aandeel tweede generatie	
	2006	2008	2006	2008
Rest-Afrikaans	65%	63%	35%	37%
Antilliaans/Arubaans	66%	64%	34%	36%
Rest-Aziatisch	70%	70%	28%	30%
Indonesisch/Moluks	27%	27%	73%	73%
Irakees	76%	74%	24%	26%
Iraans	80%	80%	20%	20%
Marokkaans	47%	45%	53%	55%
Noord-Mediterraan	63%	61%	37%	39%
Oost-Europees	76%	76%	24%	24%
Overig westers	43%	44%	57%	56%
Somalisch	66%	63%	34%	37%
Surinaams	51%	49%	49%	51%
Turks	56%	54%	44%	46%
Z- en M-Amerikaans	63%	62%	37%	38%
Zuid-Mediterraan	50%	52%	50%	48%
Totaal	10%	53%	47%	47%

Tabel 2b (vervolg). Bevolking gemeente Groningen naar etnische achtergrond, 1^e en 2^e generatie, 2006 en 2008

Etnische achtergrond	Gemiddelde leeftijd 1 ^e generatie		Gemiddelde leeftijd 2 ^e generatie	
	2006	2008	2006	2008
Rest-Afrikaans	30	31	10	11
Antilliaans/Arubaans	32	34	14	14
Rest-Aziatisch	32	33	12	13
Indonesisch/Moluks	56	56	33	34
Irakees	33	34	5	5
Iraans	35	36	7	9
Marokkaans	35	38	13	14
Noord-Mediterraan	36	37	18	18
Oost-Europees	32	32	20	19
Overig westers	36	35	37	37
Somalisch	28	30	4	5
Surinaams	44	45	17	18
Turks	35	37	14	15
Z- en M-Amerikaans	33	34	13	14
Zuid-Mediterraan	38	39	11	13
Totaal	36	36	15	15

2.4 Geslacht

In tabel A2 tot en met A5 (zie bijlage 1) presenteren we het thema geslacht in relatie met etniciteit, eerste- tweede generatie en leeftijd. De belangrijkste constatering voor 2008 zijn:

- Bij de rest-Afrikaanse- en Zuid-Mediterrane bevolkingsgroepen zijn er minimaal anderhalf keer zoveel mannen als vrouwen woonachtig in Groningen. In vergelijking met 2004 was dit ook het geval bij de Irakese, Iraanse en Somalische groep. Bij de autochtone bevolking is de verhouding in zowel 2004 als in 2008 één op één;

- Bij de combinatie etniciteit en geslacht voor de eerste generatie is er bij de volgende etnische categorieën sprake van twee keer zoveel mannen als vrouwen: rest-Afrikaans, Irakees, Iraans, Somalisch en Zuid-Mediterraan. Met uitzondering van de Iraanse bevolking was dit in 2006 ook het geval;
- Bij de combinatie etniciteit en geslacht voor de tweede generatie is de man-vrouw verhouding bij de volgende etnische categorieën meer dan één: rest-Afrikaans, rest-Aziatisch, Indonesisch/Moluks, Iraans, Marokkaans, Oost-Europees, Turks en Zuid-Mediterraan. In 2006 was de situatie vergelijkbaar: bij de Indonesische/Molukse en Oost-Europese bevolkingsgroep was hier geen sprake van. Bij de Marokkaanse wel.
- Eerste generatie: voor de overig Westerse vrouwen is er sprake van een daling in de gemiddelde leeftijd van twee jaar;
- Tweede generatie: voor de Noord-Mediterrane vrouwen en Oost-Europese mannen is sprake van een daling in de gemiddelde leeftijd van één jaar.

2.5 Leeftijdscategorieën

In tabel A6 (zie bijlage 1) hebben we de bevolkingsgroepen onderverdeeld in leeftijdscategorieën. Opvallende punten voor de situatie in 2008 zijn:

- Inwoners met een Nederlandse achtergrond zijn relatief ouder dan de andere bevolkingsgroepen;
- Slechts zes procent van de Indonesische/Molukse groep is jonger dan 18 jaar (Nederlanders: 14 procent). In 2006 was dit acht procent. Voor dezelfde leeftijdscategorie geldt dat dit aandeel binnen andere bevolkingsgroepen (bijna) twee keer zo hoog is als binnen de Nederlandse groep. Hierbij geldt een uitzondering voor de groep 'Overig Westers' en 'Oost-Europees'.
- Het aandeel Surinamers en Zuid-Mediterranen van jonger dan 18 jaar is met 3 procentpunten afgenomen ten opzichte van 2006.

2.6 Huishouden

In tabel A7 (zie bijlage 1) presenteren we de bevolkingsgroepen naar huishouden.

De situatie in 2008 is vergelijkbaar met de situatie in 2006:

- Een groot deel van de Groningers met een Nederlandse achtergrond is alleenstaand;
- Allochtone inwoners van de stad wonen vaker in gezinnen met kinderen. Zo ligt het aandeel eenoudergezinnen bij Somaliërs zes keer zo hoog als bij Groningers met een Nederlandse achtergrond. Bij Antillianen en Surinamers is dit vier keer zo hoog.

Ten opzichte van 2006 constateren we in 2008 de volgende opmerkelijke verschillen:

- Bij de Zuid-Mediterrane bevolking is het aandeel 'Alleenwonenden' met 8 procentpunten gestegen. Bij dezelfde bevolkingsgroep is het aandeel huishoudens met kinderen met 6 procentpunten gedaald;
- Bij de Somalische bevolking is het aandeel 'Eénoudergezinnen' met 7 procentpunten gestegen.

2.7 Jonge moeders in de gemeente Groningen in 2008

Op jonge leeftijd kinderen krijgen komt in bijna alle etnisch-culturele groepen voor. Elke jonge vrouw die pril moeder is, heet in de volksmond 'tiernmoeder'. In deze monitor bekijken we, per etniciteit, het percentage vrouwen dat voor hun 24st een kind heeft gekregen. De cijfers hebben betrekking op het jaar 2008 en worden gepresenteerd in tabel A8 (zie bijlage 1).

Verhoudingsgewijs zijn er onder de rest-Afrikaanse, Antilliaans/Arubaanse en Marokkaanse vrouwen veel 'tiernmoeders': ongeveer vijf procent van de vrouwen in de leeftijdscategorie 16 tot en met 23 jaar. Ten opzichte van bijna alle andere groepen is er sprake van minimaal twee keer zoveel jonge moeders bij de rest-Afrikanen en Antillianen/Arubanen. Jonge moeders komen niet voor bij Zuid Mediterrane vrouwen.

3. Onderwijs en inburgering

Onderwijs ligt aan de basis van inburgering, participatie en emancipatie. Daarmee is het één van de pijlers van deze minderhedenmonitor. Voor een groot deel zijn onderwijsgegevens niet op gemeentelijk niveau beschikbaar. Een gegeven als het percentage etnisch-culturelen met alleen een lagere-schoolopleiding is lastig aan te geven. In dit hoofdstuk komen de volgende zaken aan de orde:

- Etniciteit en schoolsoort Voortgezet Onderwijs
- Percentages problematische spijbelaars en voortijdig schoolverlaters bij de diverse bevolkingsgroepen
- Resultaten van inburgeringscursussen.

3.1 Etniciteit en schoolsoort Voortgezet Onderwijs

Na de basisschool stromen alle leerlingen door naar een vorm van voortgezet onderwijs. Men kan kiezen uit:

- VMBO (voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs)
- HAVO (hoger algemeen voortgezet onderwijs)
- VWO (voorbereidend wetenschappelijk onderwijs)

Leerlingen in het speciaal onderwijs (SO) gaan meestal na hun twaalfde naar het voortgezet speciaal onderwijs (VSO). Het VSO is bedoeld voor lichamelijke gehandicapte jongeren, slechthorende/ziende jongeren, zeer moeilijk lerenden en voor langdurig zieke leerlingen van 12 tot 20 jaar. Speciale scholen voor voortgezet onderwijs zijn het leerwegondersteunend onderwijs (LWOO) en het Praktijkonderwijs (PRO).

Het voortgezet algemeen volwassenen onderwijs (VAVO) biedt mensen vanaf 18 jaar de mogelijkheid een afgebroken opleiding alsnog af te maken en hiermee een diploma of deelcertificaat mavo, havo of vwo te halen. Hiermee vergroten ze hun kansen op de arbeidsmarkt.

Tabel 3 geeft voor de gemeente Groningen de verdeling weer naar etniciteit en schoolsoort van de leerlingen op het VO en VSO. Het betreft hier het schooljaar 2007-2008. Voor de verschillende schoolsoorten worden de cijfers van de volgende leerjaren gepresenteerd:

- HAVO: leerjaar twee tot en met vijf
- HAVO/VMBO: leerjaar één
- LWOO: leerjaar één tot en met vier

- VAVO: leerjaar vier tot en met zes
- VMBO: leerjaar één tot en met vier
- VWO: leerjaar één tot en met zes
- VWO/HAVO: leerjaar één tot en met drie
- VWO/HAVO/VMBO: leerjaar één tot en met twee

Het Noorderpoortcollege is niet in het overzicht opgenomen. De reden hiervoor is dat de gegevens hierover onvolledig en onbetrouwbaar zijn. Hierdoor is het ook moeilijk in te schatten om hoeveel leerlingen het precies gaat.

Etnisch-culturele groepen: één op de vijf zit op het HAVO of VWO

Tabel 3 laat zien dat het met het niveau van kinderen uit de verschillende etnisch-culturele groepen op het voortgezet onderwijs niet slecht gesteld is: bij tien van de zestien etniciteiten zit tenminste één op de vijf op het HAVO of het VWO. Bij de Indonesiërs/Molukkers, Iraniërs, Oost-Europeanen, overige Westerlingen en Zuid-Mediterranen is het aandeel HAVO en VWO met ongeveer 50 procent ongeveer gelijk aan dat van de autochtonen. Kinderen van Somalische afkomst doen het verhoudingswijs slechter: 83 procent van hen zit op het VMBO.

Van de Antilliaanse/Arubaanse, Marokkaanse, Surinaamse en Turkse kinderen volgt ongeveer één op de vijf leerwegondersteunend onderwijs. Bij de Irakese kinderen is dit één op de drie.

Etnisch-culturele groepen, voortgezet onderwijs en geslacht

Hoe is de verdeling per etniciteit naar geslacht in het voortgezet onderwijs. In tabel B1 (bijlage 1) presenteren we de aantallen.

Opvallende punten voor het schooljaar 2007-2008 zijn:

- Bij zowel de etnisch-culturele en autochtone vrouwen bestaat de totale groep VWO'ers uit meer vrouwen dan mannen (60 en 55 procent);
- Op de HAVO hebben de mannen een lichte meerderheid, 55 procent. Bij de autochtone bevolking zijn dit de vrouwen;
- Leerwegondersteunend onderwijs wordt bij zowel de allochtone als autochtone bevolking meer door mannen gevolgd (57 procent).

Tabel 3. Verdeling leerlingen naar etniciteit en schoolsoort in het VO en VSO, schooljaar 2007-2008

Etniciteit	HAVO	HAVO/VMBO	LWOO	Praktijkonderwijs	VAVO	VMBO	VWO	VWO/HAVO	VWO/HAVO / VMBO
rest-Afrikaans	15,5%	0,0%	8,6%	0,0%	0,0%	22,4%	24,1%	0,0%	29,3%
Antilliaans/Arubaans	10,7%	0,0%	22,1%	0,0%	1,5%	23,7%	13,7%	0,0%	28,2%
rest-Aziatisch	22,7%	0,0%	9,1%	0,6%	0,0%	20,1%	22,1%	0,0%	25,3%
Indon./Moluks	24,6%	0,0%	8,5%	0,0%	0,8%	17,7%	23,1%	0,0%	25,4%
Irak	17,2%	0,0%	31,0%	0,0%	3,4%	17,2%	17,2%	0,0%	13,8%
Iran	22,5%	0,0%	7,5%	0,0%	2,5%	25,0%	27,5%	0,0%	15,0%
Marokkaans	12,8%	0,0%	23,4%	0,0%	0,0%	29,8%	8,5%	0,0%	25,5%
Nederlands	18,5%	0,2%	7,3%	0,2%	0,7%	17,3%	31,0%	1,0%	23,8%
Noord-Mediterraan	14,9%	0,0%	11,5%	0,0%	0,0%	21,8%	23,0%	0,0%	28,7%
Oost-Europees	17,5%	0,0%	3,8%	0,0%	1,3%	18,8%	37,5%	0,0%	21,3%
Overig westers	22,1%	0,0%	8,4%	0,0%	0,0%	17,5%	33,1%	0,0%	18,8%
Somalië	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	83,3%	0,0%	0,0%	16,7%
Surinaams	18,6%	0,0%	18,6%	0,0%	1,2%	21,5%	16,9%	0,0%	23,3%
Turks	13,2%	0,0%	22,4%	0,0%	2,6%	21,1%	17,1%	0,0%	23,7%
Z- en M-Amerikaans	27,6%	0,0%	13,8%	0,0%	0,0%	29,3%	12,1%	0,0%	17,2%
Zuid-Mediterraan	30,4%	0,0%	13,0%	0,0%	0,0%	13,0%	17,4%	0,0%	26,1%

Verzuim en voortijdig schoolverlaten

Verzuim en voortijdig schoolverlaten verschaffen jongeren geen goede uitgangspositie op de arbeidsmarkt. In tabel 4 zijn de percentages spijbelen en voortijdig schoolverlaten per bevolkingsgroep aangegeven. In tabel B2 (zie bijlage 1) worden de hierbij behorende absolute aantallen weergegeven.

Tabel 4. Percentages leerlingen Verzuim (4 tot 18 jaar) en Voortijdig schoolverlaten (18 tot 23 jaar) naar bevolkingsgroep, schooljaren 2006-2007 en 2007-2008

Etniciteit	Verzuim		Voortijdig schoolverlaten	
	2006-2007	2007-2008	2006-2007	2007-2008
rest-Afrikaans	1,3%	3,8%	5,4%	4,1%
Antilliaans/Arubaans	3,9%	4,5%	7,9%	7,1%
rest-Aziatisch	2,6%	1,9%	3,8%	3,1%
Indonesisch/Moluks	1,8%	2,6%	5,2%	4,2%
Iraans	3,6%	4,2%	6,8%	8,2%
Irakees	2,6%	4,0%	13,2%	5,3%
Marokkaans	2,5%	2,6%	12,2%	10,8%
Nederlands	1,5%	1,5%	2,0%	1,5%
Noord-Mediterraan	2,7%	3,4%	4,5%	5,2%
Oost-Europees	3,1%	2,8%	3,0%	1,0%
overig Westers	1,6%	2,3%	1,3%	1,5%
Somalisch	6,3%	5,6%	8,3%	5,9%
Surinaams	4,4%	3,1%	12,5%	12,0%
Turks	4,3%	4,1%	8,3%	6,0%
Z- en M-Amerikaans	2,9%	4,0%	6,3%	5,3%
Zuid-Mediterraan	5,9%	6,3%	4,7%	15,2%
niet-Nederlands	3,0%	3,3%	5,3%	4,5%
Westers	2,1%	2,7%	3,0%	2,5%
niet- Westers	3,4%	3,6%	7,8%	6,8%
Totaal	1,9%	2,0%	2,5%	2,1%

Wanneer we het spijbelen en voortijdig schoolverlaten in 2007 ten opzichte van 2006 bekijken, dan vallen de volgende dingen op:

- het percentage spijbelaars is licht gestegen met 0,1 procentpunt naar twee procent;
- net als in 2006 is het percentage spijbelaars het hoogst onder de Somalische en Zuid-Mediterrane bevolkingsgroep;
- het percentage voortijdig schoolverlaters is afgenomen met 0,4 procentpunten naar 2,1 procent;
- Bij de Irakezen is het percentage voortijdig schoolverlaten flink gedaald met bijna acht procentpunten. Een flinke stijging van het percentages zien we bij de Zuid-Mediterranen: ruim tien procentpunten.

3.2 Inburgering

Inburgering wil zeggen dat immigranten die langdurig in Nederland komen wonen de taal spreken, op de hoogte zijn van de Nederlandse samenleving en een aantal belangrijke normen en waarden kennen (Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, 2009). De mensen die moeten inburgeren, worden ook wel inburgeringsplichtigen genoemd. Zij moeten het inburgeringsexamen halen.

Volgens de Wet Inburgering zijn er drie groepen mensen die moeten inburgeren: oudkomers, nieuwkomers en geestelijk bedienaren (Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, 2009).

Iemand is oudkomer als hij/zij:

- geen Nederlands paspoort heeft;
- voor 1 januari 2007 al in Nederland woonde en op 31 december 2006 geen nieuwkomer was volgens de (oude) Wet inburgering nieuwkomers;
- minder dan acht jaar in Nederland gewoond heeft en toen nog leerplichtig was;
- geen diploma's heeft waaruit blijkt dat de Nederlandse taal goed wordt beheerst en Nederland goed genoeg kent.

Iemand is nieuwkomer als hij/zij:

- geen Nederlands paspoort heeft;
- na 1 januari 2007 in Nederland is komen wonen met een niet-tijdelijk verblijfsdoel of op 31 december 2006 nieuwkomer was volgens de oude Wet Inburgering Nieuwkomers.

Geestelijke bedienaren werken voor een godsdienst of kerk. Het kan bijvoorbeeld gaan om een imam, prediker, priester, geestelijk voorganger, godsdienstleraar of zendeling.

De groep inburgeraars die in deze monitor wordt bekeken bestaat uit personen waarvan de inburgeringsplicht al is vastgesteld. Verder bestaat de groep uit een ander deel waarvan de inburgeringsplicht middels een intake nog moet worden vastgesteld. We kennen alleen de totale groep, maar kunnen niet vaststellen hoe groot deze twee groepen afzonderlijk zijn. Van de bijstandsgerechtigden hebben we de bijbehorende cijfers eruit gelicht. De cijfers hebben betrekking op het jaar 2008 en worden in tabel 5, 6 en B3 (zie bijlage 1) gepresenteerd.

Inburgering en etnisch-culturele groepen

Tabel 5 toont dat ongeveer een derde van de groep inburgeraars 'rest-Aziaten' zijn. Van het totaal aantal inburgeringsplichtigen dat de inburgering heeft voltooid, behoort bijna de helft tot de categorie 'rest-Aziatisch'. Ongeveer een zesde deel behoort tot de rest-Afrikanen. Opvallend is in tabel B3 dat bij de rest-Afrikaanse, Irakese, Somalische en Zuid-Mediterrane inburgeraars twee van de drie man zijn. Bij de Surinamers zijn de vrouwen, met bijna 60 procent, beter vertegenwoordigd.

Tabel 5. Potentiële inburgeraars, bijstandsgerechtigden (18 tot en met 64 jaar) en gehaalde inburgeringsexamen, 2008

	Potentiële inburgeraars		Bijstandsgerechtigden	
	Aantal	Voltooid Inburgeringsexamen	Aantal	Voltooid Inburgeringsexamen
rest-Afrikaans	563	10	169	2
Antilliaans/Arubaans	3	0	1	0
rest-Aziatisch	1286	29	190	5
Indon./Moluks	203	2	1	0
Irak	155	0	80	8
Iran	193	0	78	2
Marokkaans	129	5	30	1
Noord-Mediterraan	174	0	62	0
Oost-Europees	502	5	97	2
Overig westers	259	3	10	1
Somalia	50	0	37	0
Surinaams	39	0	5	0
Turks	250	2	56	0
Z- en M-Amerikaans	220	5	15	2
Zuid-Mediterraan	95	1	37	1
Totaal	4121	64	868	24

Tabel 6a. Potentiële inburgeraars (18 tot en met 64 jaar) en gehaalde inburgeringsexamen naar geslacht, 2008

	Potentiële inburgeraars			
	Aantal		Voltooid Inburgeringsexamen	
	man	vrouw	man	vrouw
rest-Afrikaans	377	186	6	4
Antilliaans/Arubaans	3	0	0	0
rest-Aziatisch	646	640	20	9
Indon./Moluks	83	120	0	2
Irak	108	47	0	0
Iran	105	88	0	0
Marokkaans	67	62	3	2
Noord-Mediterraan	85	89	1	4
Oost-Europees	218	284	1	2
Overig westers	130	129	0	0
Somalia	31	19	0	0
Surinaams	16	23	1	1
Turks	132	118	4	1
Z- en M-Amerikaans	96	124	0	1
Zuid-Mediterraan	65	30	1	1
Totaal	2162	1959	37	27

Tabel 6 b(vervolg) Potentiële inburgeraars, waarvan bijstandsgerechtigden (18 tot en met 64 jaar) en gehaalde inburgeringsexamen naar geslacht, 2008

	Bijstandsgerechtigden			
	Aantal		Voltooid Inburgeringsexamen	
	Man	vrouw	man	vrouw
rest-Afrikaans	120	49	2	0
Antilliaans/Arubaans	1	0	0	0
rest-Aziatisch	106	84	3	2
Indon./Moluks	0	1	0	0
Irak	53	27	7	1
Iran	49	29	0	2
Marokkaans	14	16	1	0
Noord-Mediterraan	32	30	1	1
Oost-Europees	42	55	0	1
Overig westers	6	4	0	0
Somalia	22	15	0	0
Surinaams	2	3	0	0
Turks	20	36	1	1
Z- en M-Amerikaans	5	10	0	0
Zuid-Mediterraan	25	12	1	0
Totaal	270	322	16	8

4. Arbeidsmarktpostie

Ingeschreven staan bij het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI) als niet werkende werkzoekende (nww'er), wordt vaak als indicator aangehouden om de werkloosheid onder de beroepsbevolking vast te stellen. In deze rapportage gaan wij ook uit van die maat. De beroepsbevolking wordt jaarlijks per regio of gemeente vastgesteld door het CBS. Daarbij wordt rekening gehouden met factoren als leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en etnische achtergrond.

In tabel 7 geven we het aantal nww'ers weer naar etniciteit en geslacht voor 2005 en 2007. De bijbehorende werkloosheidspercentages worden in tabel 8 gepresenteerd.

Tabel 7. Aantal nww'ers naar etniciteit, geslacht en totaal, 2005 en 2007

Etniciteit	Werkloosheidspercentages mannen, vrouwen en totaal					
	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	2005	2007	2005	2007	2005	2007
Rest-Afrikaans	158	141	59	57	217	198
Antilliaans/Arubaans	315	224	237	165	552	389
Rest-Aziatisch	188	179	141	151	329	330
Indonesisch/Moluks	303	197	227	141	530	338
Irakees	115	113	62	61	177	174
Iraans	88	83	59	62	147	145
Marokkaans	97	72	72	50	169	122
Nederlands	4347	2877	3800	2600	8147	5477
Noord-Mediterraan	107	74	94	82	201	156
Oost-Europees	72	67	131	102	203	169
overig Westers	234	151	198	134	432	285
Somalisch	46	31	17	16	63	47
Surinaams	211	153	165	138	376	291
Turks	74	56	77	57	151	113
Z- en M-Amerikaans	47	27	77	51	124	78
Zuid-Mediterraan	73	63	22	25	95	88
niet-Nederlands	2128	1631	1638	1292	3766	2923
Westers	716	489	650	459	1366	948
niet- Westers	1412	1142	988	833	2400	1975
Totaal	6475	4508	5438	3892	11913	8400

Tabel 8. Werkloosheidspercentages naar etniciteit, geslacht en totaal, 2005 en 2007

Etniciteit	Werkloosheidspercentages mannen, vrouwen en totaal					
	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	2005	2007	2005	2007	2005	2007
Rest-Afrikaans	32%	24%	29%	22%	31%	24%
Antilliaans/Arubaans	41%	24%	39%	25%	40%	25%
Rest-Aziatisch	25%	17%	21%	18%	23%	18%
Indonesisch/Moluks	17%	10%	16%	9%	16%	9%
Irakees	54%	48%	75%	59%	59%	52%
Iraans	37%	29%	47%	41%	41%	33%
Marokkaans	43%	26%	47%	29%	44%	27%
Nederlands	11%	7%	13%	8%	12%	7%
Noord-Mediterraan	19%	11%	21%	17%	20%	14%
Oost-Europees	16%	11%	21%	13%	19%	12%
overig Westers	13%	8%	13%	8%	13%	8%
Somalisch	78%	46%	69%	56%	75%	49%
Surinaams	26%	17%	25%	19%	26%	18%
Turks	24%	15%	33%	19%	28%	17%
Z- en M-Amerikaans	24%	10%	29%	16%	27%	13%
Zuid-Mediterraan	46%	32%	33%	32%	42%	32%
Niet-Nederlands	24%	16%	23%	16%	24%	16%
Westers	16%	9%	16%	10%	16%	10%
Niet- Westers	33%	22%	32%	23%	33%	22%
Totaal	13%	9%	15%	9%	14%	9%

Wanneer we het werkloosheidspercentage in 2007 ten opzichte van 2005 bekijken, dan vallen de volgende dingen op:

- Van personen met een Nederlandse achtergrond is het werkloosheidspercentage gedaald met vijf procentpunten. De daling onder de mannen is iets sterker dan onder de vrouwen;
- In verhouding hebben meer Somalische mannen een baan gevonden ten opzichte van andere etnische groepen: het werkloosheidspercentage is gedaald met 32 procentpunten;

- Marokkaanse vrouwen hebben het de afgelopen twee jaar goed gedaan op de arbeidsmarkt: het werkloosheidspercentage is met 18 procentpunten gedaald;
- Op totaalniveau is de daling het laagst onder de rest-Aziatische en overige Westerse groep, vijf procentpunten.

Afstand tot de arbeidsmarkt

Om meer zicht te krijgen op de kansen van (langdurige) werklozen op de arbeidsmarkt wordt de indeling naar inschrijfduur meer en meer losgelaten. Daarvoor in de plaats hanteren de Centra voor Werk en Inkomen een fase-indeling. Iedere werkzoekende die zich aanmeldt bij een CWI, wordt beoordeeld op de volgende hoofdpunten: beroep, opleiding, werkervaring en persoonlijke kenmerken. Op basis van de totaalscore wordt de werkzoekende ingedeeld in een fase, welke iets zegt over zijn of haar kansen op de arbeidsmarkt. Bij fase 1 of fase 2 is de verwachting dat zij redelijk makkelijk weer aan het werk komen. Fase 3 en 4 staan voor een grotere afstand tot de arbeidsmarkt.

In tabel C1 (zie bijlage 1) wordt aangegeven hoe de indeling naar fasering voor de geregistreerde werklozen van de gemeente Groningen in 2005 en 2007 uitvalt. Er zijn tussen de twee peiljaren geen grote verschillen te constateren tussen de verschillende bevolkingsgroepen. Zowel in 2005 als in 2007 hebben werkzoekenden met een niet-Nederlandse achtergrond vaker een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

In 2007 vond de grootste groei plaats onder personen van rest-Afrikaanse afkomst die een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben (fase 3 en 4). Deze groep is in twee jaar tijd met 14 procentpunten gestegen. In fase 1 deed zich echter in deze groep met 9 procent ook de grootste afname voor.

De grootste afname in de fase 3 en 4 klanten vond plaats onder de Marokkaanse bevolking.

Opleidingsniveau

Bij inschrijving bij het CWI wordt de hoogste afgeronde opleiding vastgesteld (zie tabel C2, bijlage 1). Hoe verschilt de situatie in 2007 ten opzichte van 2005? De opvallendste drie dingen zijn:

- In 2007 heeft ongeveer één op de drie werkzoekende een MBO/HAVO/VWO opleidingsniveau. De situatie was in 2005 hetzelfde;
- Werkzoekenden met een basisschool- of vmbo-opleiding worden wel geclassificeerd als laag opgeleid. In 2007 is dit voor 43 procent van de werkzoekenden het geval. In vergelijking met 2005 is er sprake van een stijging met 13 procentpunten;
- Net als in 2005 hebben bij het CWI ingeschreven Oost-Europeanen een opvallend goede opleiding genoten; 18 procent heeft een universitair diploma, gemiddeld is dat 6 procent. Het aandeel met een HBO-opleiding blijft hoog (12 procent) maar is ten opzichte van 2005 met 9 procentpunten gedaald.

Jongere werkzoekenden

CWI en uitkeringsinstanties geven prioriteit aan het terugdringen van werkloosheid onder jongeren om te voorkomen dat juist deze werkzoekenden lange tijd werkloos zijn. Deze groep is meestal interessant voor werkgevers. Met extra ondersteuning zijn jongeren in het algemeen bemiddelbaar.

In tabel C3 (zie bijlage 1) zijn de werkloosheidspercentages voor jongeren (15 tot en met 22 jaar) naar etniciteit en geslacht gepresenteerd voor de jaren 2005 en 2007.

Jeugdwerkloosheid

Van alle jongeren die worden gerekend tot de beroepsbevolking, staat in 2007 twee procent ingeschreven als werkzoekende bij het CWI. We constateren een daling van vijf procentpunten ten opzichte van 2005. De daling in 2007 is bij de mannen even groot als bij de vrouwen, beide vijf procentpunten.

Wanneer we het werkloosheidspercentage van 2007 vergelijken met dat van 2005, dan vallen de volgende dingen op:

- Van personen met een Nederlandse achtergrond is het werkloosheidspercentage gedaald met drie procentpunten. De daling onder de mannen is iets sterker dan bij de vrouwen;
- In verhouding hebben meer jonge Iraanse mannen een baan gevonden dan andere etnische groepen: het werkloosheidspercentage is gedaald met 31 procentpunten;
- Somalische vrouwen hebben het de afgelopen twee jaar goed gedaan op de arbeidsmarkt: hun werkloosheidspercentage is met 49 procentpunten gedaald;
- Op totaalniveau is de daling het laagst onder de Indonesisch/Moluks en Oost-Europese groep, vier en drie procentpunten.

5. Inkomen en inkomensafhankelijkheid

Een bijstandsuitkering is een uitkering volgens de Wet Werk en Bijstand (WWB). Men kan hiervoor in aanmerking komen als men niet genoeg inkomen of vermogen heeft om in het levensonderhoud te voorzien. De voorwaarden om een uitkering volgens de WWB te krijgen zijn onder andere dat men in Nederland woont en dat men geen recht heeft op een andere uitkering. Met een bijstandsuitkering kan men de periode overbruggen tot men weer een baan vindt (bron: <http://www.postbus51.nl/>).

In dit hoofdstuk staat het thema 'Bijstand' centraal. We bekijken welk aandeel van de inwoners in de gemeente Groningen hiervan afhankelijk is. Dit gaan we per etnisch-culturele groep in kaart brengen. De groep bijstandsgerechtigden wordt in twee leeftijdscategorieën gepresenteerd, te weten 18 tot en met 64 jaar en 65 jaar en ouder. De cijfers hebben afwisselend betrekking op de jaren 2006 en 2008. Verder komen in dit hoofdstuk onderwerpen aan de orde die gerelateerd zijn aan de bijstand, te weten 'Ontwikkeling naar bijstandsvolume', 'Trajecten naar werk' en 'Inkomensondersteuning'.

5.1 Bijstand 2008 versus 2006

In tabel 9 staan de in september 2006 en 2008 geregistreerde bijstandsgerechtigden uitgesplitst naar etnische achtergrond. We bekijken hier de leeftijdsgroep 18 tot en met 64 jaar. De percentages in de laatste kolom van de tabel zijn bepaald door het aantal uitkeringsgerechtigden te delen op het aantal inwoners van 18 tot en met 64 jaar per bevolkingsgroep.

Hoe verschilt de situatie in 2008 ten opzichte van 2006? De opvallendste vijf bevindingen zijn:

- Het aandeel bijstandsgerechtigden (leeftijdscategorie 18 tot en met 64 jaar) is met ongeveer 1 procentpunt afgenomen naar zes procent;
- Binnen de Somalische bevolkingsgroep blijft het aandeel hoog: meer dan de helft heeft een bijstandsuitkering. Let wel dat het hier om kleine absolute aantallen gaat. Ook het aandeel binnen de Iraanse groep blijft hoog: bijna 40 procent van de Iraniërs heeft een bijstandsuitkering;

- Het aandeel dat binnen de Antilliaanse/Arubaanse groep afhankelijk is van een bijstandsuitkering is met zes procentpunten gedaald;
- Het aandeel dat binnen de Zuid-Mediterrane groep afhankelijk is van een bijstandsuitkering is licht gestegen met twee procentpunten;
- De overige Westerlingen zitten op hetzelfde niveau als de Nederlanders.

Tabel 9. Aantal en percentage uitkeringsgerechtigden naar etnische achtergrond, 18 tot en met 64 jaar, 2008

Etniciteit	Bevolking 18 tot en met 64 jaar				WWB bevolking 18 t/m 64 jaar				Aandeel WWB in de bevolking	
	2006	2008	Toe- of afname 2008 t.o.v. 2006		2006	2008	Toe- of afname 2008 t.o.v. 2006		2006	2008
	Aantallen		Procenten		Aantallen		Procenten			
rest-Afrikaans	1023	1096	73	7%	208	217	9	4%	20%	20%
Antilliaans/Arubaans	2155	2230	75	3%	547	431	-116	-21%	25%	19%
rest-Aziatisch	2248	2649	401	18%	288	304	16	6%	13%	11%
Indonesisch/Moluks	4987	4938	-49	-1%	355	274	-81	-23%	7%	6%
Iraans	423	430	7	2%	170	162	-8	-5%	40%	38%
Irakees	533	572	39	7%	129	140	11	9%	24%	24%
Marokkaans	567	579	12	2%	151	122	-29	-19%	27%	21%
Nederlands	107317	107729	412	0%	5789	4492	-1297	-22%	5%	4%
Noord-Mediterraan	1482	1532	50	3%	145	149	4	3%	10%	10%
Oost-Europees	1750	2047	297	17%	181	167	-14	-8%	10%	8%
Overig Westers	5353	5534	181	3%	330	246	-84	-25%	6%	4%
Somalisch	131	126	-5	-4%	72	65	-7	-10%	55%	52%
Surinaams	2227	2266	39	2%	402	327	-75	-19%	18%	14%
Turks	812	903	91	11%	135	109	-26	-19%	17%	12%
Z- en M-Amerikaans	757	856	99	13%	119	98	-21	-18%	16%	11%

Tabel 9 vervolg

Etniciteit	Bevolking 18 tot en met 64 jaar				WWB bevolking 18 t/m 64 jaar				Aandeel WWB in de bevolking	
	2006	2008	Toe- of afname 2008 t.o.v. 2006		2006	2008	Toe- of afname 2008 t.o.v. 2006		2006	2008
			Aantallen	Procenten			Aantallen	Procenten		
Zuid-Mediterraan	316	365	49	16%	71	87	16	23%	22%	24%
niet-Nederlands	24764	26123	1359	5%	3303	2898	-405	-12%	13%	11%
Westers	13572	14051	479	4%	1011	836	-175	-17%	7%	6%
niet- Westers	11192	12072	880	8%	2292	2062	-230	-10%	20%	17%
Totaal	132081	133852	1771	1%	9092	7390	-1702	-19%	7%	6%

Bijstand 2008 naar geslacht

Tabel 10 geeft de geregistreerde bijstandsgerechtigden naar etniciteit en geslacht.

Gemiddeld genomen is het aandeel mannen en vrouwen in de totale WWB-populatie in de gemeente Groningen hetzelfde, 50 procent.

Een erg scheve verdeling zien we bij de rest-Afrikaanse, rest-Aziatische, Iraanse, Irakese, Noord- en Zuid-Mediterrane en Zuid- en Midden Amerikaanse bevolking. Met uitzondering van Zuid- en Midden Amerika zijn de mannen in de meerderheid.

Tabel 10. Aandeel man versus vrouw in WWB naar etniciteit, 18 tm 64 jaar, 2008

Etniciteit	Man	Vrouw
rest-Afrikaans	73%	27%
Antilliaans/Arubaans	52%	48%
rest-Aziatisch	68%	32%
Indonesisch/Moluks	52%	48%
Iraans	78%	22%
Irakees	70%	30%
Marokkaans	52%	48%
Nederlands	48%	52%
Noord-Mediterraans	62%	38%
Oost-Europees	49%	51%
overig Westers	45%	55%
Somalisch	55%	45%
Surinaams	46%	54%
Turks	43%	57%
Z- en M-Amerikaans	24%	76%
Zuid-Mediterraans	82%	18%
Totaal	50%	50%

Bijstand en AOW'ers

Vanaf 65 jaar heeft men meestal recht op een Algemene Ouderdomswet (AOW) pensioen. Als er geen sprake is van het ontvangen van een volledig AOW-pensioen, kan de bijstand de uitkering aanvullen tot het bedrag van een volledig AOW-pensioen (bron: Het informatie platform voor sociale zekerheid, <http://www.kenniskring.nl>).

Hoe groot is het gebruik van aanvullende bijstand onder de AOW'ers onder de verschillende etnisch culturele groepen in 2008?

Van de totale Groningse bevolking van 65 jaar en ouder heeft 0,4 procent een (AOW-pensioen aanvullende) bijstandsuitkering.

Van de ouderen met een Nederlandse achtergrond is dit 0,1 procent. De Surinaamse bevolkingsgroep zitten op bijna 15 procent. Opvallend hoge percentages zien we bij de rest-Aziaten en Marokkanen: bijna 23 en 37 procent.

Voor de bijbehorende cijfers verwijzen we naar Tabel D1 (zie bijlage 1).

Bijstand en afkomst (geboorteland)

We bekijken het aandeel bijstandsgerechtigden naar geboorteland voor 2008 en 2006.

In een vergelijking van deze twee jaren blijken dit de opvallendste drie bevindingen:

- Van de totale Groningse bevolking van 18 jaar en ouder is twee procent minder afhankelijk van de bijstand. Voor Groningers met een Nederlandse achtergrond is dit één procent;
- Bij inwoners afkomstig uit Irak en Marokko constateren we een daling van bijna 15 procentpunten;
- Bij de Afghaanse, Dominicaanse en Somalische bevolking is er sprake van een opvallende daling van ruim 20 procentpunten.

Voor de bijbehorende cijfers voor 2006 en 2008 verwijzen we naar Tabel D2 (zie bijlage 1).

Ontwikkeling van het bijstandsvolume

Van de uitkeringsgerechtigden zijn gegevens over voorgaande jaren beschikbaar. De ontwikkeling wordt voor de totale groep bijstandsgerechtigden in twee leeftijdscategorieën gepresenteerd, te weten 18 tot en met 64 jaar en 65 jaar en ouder. We bekijken de jaren 2002 tot en met 2008.

Het aantal bijstandsgerechtigden is sterk afhankelijk van de economische conjunctuur: bij een positieve ontwikkeling stijgt de werkgelegenheid en daalt het aantal personen met een bijstandsuitkering. Welke groepen hebben in meerdere of mindere mate van deze ontwikkeling geprofiteerd?

We lichten de groep in de leeftijdscategorie 18 tot en met 64 jaar eruit.

In zes jaar nam het aantal Antilliaans/Arubaanse, Nederlandse, overig Westerse, Surinaamse en Zuid- en Midden Amerikaanse uitkeringsgerechtigden meer dan gemiddeld af. Rest-Afrikanen, Irakezen, Somaliërs en Zuid-Mediterranen profiteren minder van de verbeterde mogelijkheden uit de uitkering te geraken. Voor deze etnisch-culturele groepen is het percentage bijstandsgerechtigden gestegen.

Voor de bijbehorende cijfers verwijzen we naar tabel D3 en D4 (zie bijlage 1). Deze tabellen geven de ontwikkeling door de jaren heen weer en de relatieve daling en/of stijging in de afgelopen 6 jaar.

5.2 Trajecten naar werk

Het bevorderen van uitstroom naar werk geldt als een van de kerntaken van de Dienst Sociale Zaken en Werk. Een van de ingezette middelen, is een traject naar werk. Scholing, advisering en begeleiding vergroten de kans op het (opnieuw) betreden van de arbeidsmarkt

Van elke klant wordt een zogenaamd trajectplan opgezet. Het plan bestaat uit verscheidene door een klant uit te voeren activiteiten.

In deze monitor hebben we de activiteiten in vier categorieën ondergebracht, te weten 'Niet succesvol afgerond (NSA)', 'Toegeleid (TOE)', 'op Traject (TRA)' en 'Traject volbracht (VOL)'. Klanten worden in eerste instantie toegeleid naar een traject.

In de praktijk komt het erop neer dat ze in aanmerking komen voor een intakegesprek. Op basis van de intake wordt bepaald of een klant in aanmerking komt voor een traject naar werk.

In tabel 11 staan de bij SOZawe ingeschreven bijstandsgerechtigden naar trajectstatus gerubriceerd. We gaan ook hier in op de jaren 2006 en 2008. Over twee jaren zijn dit de opvallendste veranderingen:

- Het aantal klanten dat niet op een traject naar werk zit (status GEE) is afgenomen met zes procentpunten tot 45 procent;
- Het aantal klanten dat op een traject naar werk zit (status TRA) is met twee procentpunten licht afgenomen naar 18 procent;
- Het aantal niet succesvol afgeronde trajecten (status NSA) is met 10 procentpunten gestegen naar 18 procent;
- Klanten met een niet-Nederlandse achtergrond zitten, in vergelijking met klanten met een Nederlandse achtergrond, minder vaak op een traject naar werk.

Tabel 11. Trajectstatus uitkeringsgerechtigden naar etnische achtergrond, 2006 en 2008

Etniciteit	GEE		NSA		TOE		TRA		VOL	
	2006	2008	2006	2008	2006	2008	2006	2008	2006	2008
rest-Afrikaans	32%	52%	6%	13%	4%	0%	45%	20%	13%	16%
Antilliaans/Arubaans	46%	36%	8%	23%	8%	1%	30%	23%	8%	17%
rest-Aziatisch	55%	52%	5%	13%	4%	1%	25%	13%	11%	21%
Indonesisch/Moluks	51%	42%	10%	20%	7%	1%	20%	20%	12%	17%
Irakees	44%	33%	6%	17%	12%	0%	26%	18%	13%	32%
Iraans	43%	46%	11%	22%	6%	0%	24%	17%	16%	16%
Marokkaans	49%	38%	6%	23%	8%	1%	25%	20%	12%	17%
Nederlands	53%	46%	9%	19%	6%	1%	17%	18%	14%	17%
Noord-Mediterraan	56%	56%	4%	11%	5%	1%	19%	16%	16%	15%
Oost-Europees	49%	55%	3%	11%	5%	0%	28%	14%	14%	19%
overig Westers	55%	45%	8%	16%	8%	1%	15%	19%	13%	18%
Somalisch	34%	37%	12%	25%	9%	1%	34%	16%	11%	19%
Surinaams	57%	47%	9%	19%	6%	0%	17%	16%	12%	17%
Turks	48%	36%	3%	16%	3%	1%	29%	26%	16%	22%
Z- en M-Amerikaans	41%	46%	8%	20%	5%	1%	30%	16%	17%	18%
Zuid-Mediterraan	36%	35%	11%	14%	9%	0%	23%	30%	21%	21%
Eindtotaal	51%	45%	8%	18%	7%	1%	20%	18%	14%	18%

GEE = Geen traject, NSA = Niet succesvol afgerond, TOE = Toegeleid, TRA = op Traject, VOL = Traject voltoerd

Trajecten naar werk en geslacht

Gemiddeld genomen is het aandeel mannen en vrouwen in het totaal aantal trajecten hetzelfde, ongeveer 50 procent. Van de Antilliaanse/Arubaanse, rest-Aziatische, Indonesisch/Molukse, Marokkaanse, Noord-Mediterraanse en Surinaamse bevolkingsgroep is verdeling ongeveer hetzelfde als de Nederlandse. Bij de rest is er sprake van een scheve verdeling.

Voor de cijfers verwijzen we naar tabel D5 in bijlage 1.

5.3 Inkomensondersteuning

Huishoudens met een inkomen rond het sociaal minimum kunnen gebruik maken van verschillende landelijke regelingen en van 'gemeentelijke inkomensondersteunende regelingen Groningen' (hierna te noemen 'gemeentelijke regelingen'). De regelingen bieden financiële ondersteuning. Een deel van deze huishoudens, de zogenaamde 'minima', is bij de dienst SOZawe bekend. Dit zijn de WWB-klanten. Van een ander deel, de zogenaamde 'overige minima' is de omvang niet bekend. Dit kunnen bijvoorbeeld mensen zijn die een baan hebben met een inkomen lager dan het sociaal minimum. In deze monitor presenteren we het gebruik van inkomensondersteuning door personen met een WWB-uitkering.

In de monitor worden de volgende gemeentelijke regelingen meegenomen:

- Bijzondere bijstand (BB)
- Collectieve zorgverzekering voor minima (CZv minima)
- Kinderopvang, gemeentelijk tegemoetkoming (KO)
- Kinderfonds Armoede en Gezondheid (KAG)
- Langdurigheidstoelage (LDH-toelage)
- Stadjerspas (SP)
- Tegemoetkoming ouderbijdrage schoolfonds (TOS)

De bijzondere bijstand bestaat uit een tegemoetkoming in allerlei kostensoorten. In het kader van de Minderhedenmonitor 2008 hebben we de soorten in negen categorieën verdeeld:

1. Directe levensbehoeften
2. Financiële transacties
3. Kosten maatschappelijke zorg
4. Medische dienstverlening
5. Uitstroombevordering
6. Voorzieningen voor het huishouden
7. Voorzieningen voor opvang
8. Voorzieningen voor wonen
9. Overige kostensoorten

Tabel 12. Gebruik bijzondere bijstand naar kostensoort per etniciteit , 2008

Etniciteit	Categorieën Bijzondere bijstand								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
rest-Afrikaans	2,1%	6,4%	1,3%	0,4%	0,4%	0,0%	0,7%	3,4%	3,5%
Antilliaans/Arubaans	1,5%	1,0%	0,3%	0,5%	0,3%	0,0%	0,2%	3,8%	1,6%
rest-Aziatisch	0,6%	2,6%	0,4%	0,3%	0,2%	0,0%	0,3%	1,3%	1,0%
Indonesisch/Moluks	0,1%	0,1%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%	0,2%
Irakees	3,0%	3,8%	0,9%	1,7%	1,2%	0,0%	0,5%	7,0%	3,0%
Iraans	1,8%	5,9%	1,2%	1,2%	0,5%	0,0%	0,3%	4,7%	2,5%
Marokkaans	0,4%	2,1%	0,1%	0,5%	0,3%	0,0%	0,3%	3,0%	1,2%
Nederlands	0,3%	0,2%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,1%	0,6%	0,4%
Noord-Mediterraan	0,5%	1,1%	0,5%	0,3%	0,1%	0,0%	0,3%	1,5%	1,1%
Oost-Europees	0,4%	2,0%	0,2%	0,4%	0,2%	0,0%	0,1%	1,5%	0,9%
overig Westers	0,1%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,2%	0,3%
Somalisch	4,6%	7,3%	1,4%	0,9%	0,5%	0,0%	1,8%	6,9%	5,0%
Surinaams	0,7%	1,0%	0,3%	0,4%	0,1%	0,0%	0,2%	1,9%	1,5%
Turks	0,4%	1,9%	0,2%	0,3%	0,2%	0,0%	0,3%	1,4%	1,6%
Z- en M-Amerikaans	0,2%	0,9%	0,1%	0,2%	0,1%	0,0%	0,0%	1,7%	1,2%
Zuid-Mediterraan	0,9%	5,1%	0,5%	0,2%	0,5%	0,0%	0,0%	3,0%	1,4%

De categorieën die voor een groot deel de uitgaven van de dienst SOZAWE voor bijzondere bijstand bepalen zijn 'Financiële transacties' en 'Voorzieningen voor wonen', zie tabel 12. In bijna alle categorieën maken Somaliërs verhoudingsgewijs het meeste gebruik van de bijzondere bijstand.

Andere gemeentelijke regelingen die aan de groep 'minima' financiële ondersteuning kunnen bieden worden in tabel 13 gepresenteerd. De regelingen betreffen Collectieve zorgverzekering voor minima (CZv minima), Kinderopvang (KO), Kinderfonds Armoede en Gezondheid (KAG), Langdurigheidstoeslag (LDH-toeslag), Stadspas (SP) en Tegemoetkoming ouderbijdrage schoolfonds (TOS).

Met uitzondering van de Tegemoetkoming ouderbijdrage schoolfonds en de Langdurigheidstoeslag maken Groningers met een Nederlandse achtergrond minder gebruik van de regelingen dan personen met een niet-Nederlandse achtergrond. Indonesiërs/Molukkers en overige Westerlingen zijn in hun gebruik vergelijkbaar met deze groep. Van de Collectieve zorgverzekering voor minima wordt relatief het meeste gebruik gemaakt. De Irakezen maken, ten opzichte van andere etnisch-culturele groepen, het meeste gebruik van de regelingen.

Tabel 13. Percentages gebruik inkomensondersteunende regelingen naar etniciteit, 2008

Etniciteit	CZv minima	KO	KAG	LDH-toeslag	SP	TOS
Rest-Afrikaans	24,7%	1,0%	1%	2,2%	8,0%	2,8%
Antilliaans/Arubaans	27,3%	1,3%	1%	3,9%	7,7%	3,2%
Rest-Aziatisch	19,3%	0,9%	1%	2,4%	10,5%	2,7%
Indonesisch/Moluks	7,3%	0,0%	0%	0,8%	4,7%	0,2%
Irakees	55,2%	3,9%	4%	8,8%	16,2%	8,6%
Iraans	31,4%	0,4%	0%	6,8%	14,4%	3,7%
Marokkaans	28,9%	1,2%	1%	3,6%	10,7%	4,4%
Nederlands	6,5%	0,1%	0%	1,5%	4,6%	0,7%
Noord-Mediterraan	14,3%	0,3%	0%	3,0%	5,8%	1,5%
Oost-Europees	12,1%	0,1%	0%	2,5%	7,7%	1,4%
overig Westers	7,3%	0,0%	0%	0,9%	5,3%	0,4%
Somalisch	45,9%	3,7%	4%	6,9%	6,4%	6,4%
Surinaams	19,3%	0,4%	0%	3,3%	8,0%	2,2%
Turks	19,4%	0,4%	0%	2,1%	6,5%	2,6%
Z- en M-Amerikaans	15,6%	0,2%	0%	2,5%	7,2%	3,0%
Zuid-Mediterraan	32,1%	3,0%	3%	3,2%	14,9%	3,9%

6. Zorg en hulpverlening

Gegevens afkomstig uit de zorg en de hulpverlening zijn niet eenduidig te interpreteren. Zo geeft het aantal consulten of behandelingen in de zorg- en hulpverlening niet per definitie de behoefte aan zorg aan.

Zelf-, buren- en familiehelp en mantelzorg komen niet of maar gedeeltelijk tot uiting in de gepresenteerde cijfers. Een andere vertekening wordt veroorzaakt doordat niet alle bevolkingsgroepen in gelijke mate worden bereikt door de hulpverlening: toenames van het aantal allochtone klanten in de hulpverlening worden dan ook vaak geïnterpreteerd als het beter bereiken van dit deel van de doelgroep.

In dit hoofdsuk komen de volgende zorg- en hulpinstellingen aan bod: Maatschappelijke Juridische Dienstverlening Groningen, Verslavingszorg Noord Nederland, Lentis en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg Groningen. De percentages in de tabellen hebben betrekking op dat deel van een bepaalde bevolkingsgroep dat gebruik maakte van een bepaalde zorg- en/of hulpinstelling.

Maatschappelijke Juridische Dienstverlening (MJD)

De MJD Groningen biedt maatschappelijk werk en sociaal-juridische dienstverlening aan aan kwetsbare personen en groepen in de stad.

In tabel 14 presenteren we het gebruik van de diensten van de MJD per bevolkingsgroep voor de jaren 2003, 2006 en 2008.

Na een forse stijging in de periode 2003 tot en met 2006, zien we dat het totaal klanten van de MJD in 2008 iets is gedaald. In 2008 was 2 procent van alle inwoners van de stad afnemer van één of meer diensten van de MJD. Per bevolkingsgroep zien we grote verschillen. Somalische klanten maken naar verhouding het meest gebruik van de diensten van de MJD: het betreft hier ruim 12 procent van de totale Somalische bevolking. Irakezen volgen hierop met ruim 10 procent. In vergelijking met Nederlanders maken zij respectievelijk negen en zeven keer zoveel vaker gebruik van de diensten van de MJD.

Tabel 14. Gebruik diensten MJD naar bevolkingsgroep, 2003, 2006 en 2008

	MJD			
	2003	2006	2008	Indexcijfer 2008
Rest-Afrikaans	1,5%	7,5%	7,2%	476
Antilliaans/Arubaans	3,4%	8,5%	8,7%	255
Rest-Aziatisch	0,9%	3,6%	3,5%	389
Indon./Moluks	1,2%	2,3%	2,2%	183
Irakees	2,5%	9,0%	10,4%	420
Iraans	4,7%	10,3%	9,4%	200
Marokkaans	4,2%	9,1%	8,3%	198
Nederlands	0,8%	1,6%	1,4%	176
Noord-Mediterraan	1,2%	2,3%	3,0%	257
Oost-Europees	1,0%	3,1%	2,9%	288
overig Westers	0,7%	1,9%	1,7%	250
Somalisch	5,1%	16,0%	12,4%	242
Surinaams	2,9%	6,6%	5,9%	202
Turks	3,5%	5,6%	5,2%	148
Z- en M-Amerikaans	2,9%	6,4%	5,7%	197
Zuid-Mediterraan	3,1%	7,3%	8,4%	275
Totaal	1,0%	2,2%	2,0%	201

In de laatste kolom van tabel 14 zijn per bevolkingsgroep indexcijfers berekend. De meest opvallendste twee bevindingen zijn:

- In drie jaar tijd is het totaal aantal klanten van MJD verdubbeld;
- Het aandeel klanten met een Turkse achtergrond is het minst gestegen, die bij de rest-Afrikanen het meest. Ook de vraag bij de Irakezen en rest-Aziaten is sterk gestegen.

Met uitzondering van de rest-Afrikaanse, rest-Aziatische, Irakese, Iraanse en Zuid-Mediterrane bevolkingsgroep, maken meer vrouwen gebruik van de diensten van de MJD dan mannen (zie tabel E2 bijlage 1). Opvallend is het grote verschil tussen het percentage man en vrouw bij de Oost-Europeanen, Zuid- en Midden Amerikanen en Zuid-Mediterranen: meer dan 30 procentpunten.

Verslavingszorg Noord Nederland (VNN)

VNN is de instelling voor verslavingszorg in Groningen, Friesland en Drenthe. VNN biedt allerlei vormen van hulp: variërend van gesprekken en trainingen tot opname in een kliniek en woonbegeleiding. Ook geven ze voorlichting en advies over middelengebruik. In tabel 15 presenteren we het gebruik van de diensten van de VNN per bevolkingsgroep voor 2006 en 2008.

Tabel 15. Gebruik diensten VNN naar bevolkingsgroep, 2006 en 2008

	VNN		
	2006	2008	2008 versus 2006
rest-Afrikaans	0,8%	0,4%	-0,5%
Antilliaans/Arubaans	1,0%	0,7%	-0,4%
rest-Aziatisch	0,3%	0,1%	-0,2%
Indonesisch/Moluks	1,2%	1,0%	-0,2%
Irakees	0,9%	0,2%	-0,8%
Iraans	2,1%	2,1%	0,0%
Marokkaans	1,5%	1,2%	-0,3%
Nederlands	1,1%	0,7%	-0,3%
Noord-Mediterraan	0,9%	0,6%	-0,4%
Oost-Europees	0,6%	0,4%	-0,2%
overig Westers	1,3%	0,8%	-0,5%
Somalisch	0,0%	0,5%	0,5%
Surinaams	2,3%	1,8%	-0,5%
Turks	0,5%	0,4%	-0,1%
110			
Z- en M-Amerikaans	0,7%	0,4%	-0,3%
Zuid-Mediterraan	0,8%	0,4%	-0,4%
Totaal	1,1%	0,7%	-0,3%

In 2008 maakte 0,7 procent van alle inwoners van de stad gebruik van de diensten van de VNN. Iraniërs en Surinamers maakten hier naar verhouding het meeste gebruik van. Het betreft hier ongeveer twee procent van hun totale bevolkingsgroep. Bij de andere bevolkingsgroepen is dit percentage één procent of minder.

De laatste kolom van tabel 15 toont dat het gebruik onder de Somaliërs met 0,5 procentpunten het sterkst is gestegen. Van de Indonesische/Molukse bevolkingsgroep is het gebruik met 0,7 procentpunten het sterkst gedaald.

Met uitzondering van de Zuid- en Midden Amerikaanse bevolkingsgroep, maken meer mannen gebruik van de diensten van VNN dan vrouwen (zie tabel E3 bijlage 1): ongeveer twee op de drie gebruikers is man.

Gebruik MJD of VNN en afkomst (geboorteland)

We bekijken het aandeel in gebruik van de diensten van de MJD en VNN naar geboorteland voor de jaren 2008 en 2006.

Als we kijken naar de cijfers uit deze twee jaren zijn dit de opvallendste twee dingen:

- Van de totale Groningse bevolking maakt drie procent gebruik van één van de beide diensten. Voor Groningers met een Nederlandse achtergrond is dit twee procent;
- Onder de niet-Nederlanders is het gebruik bij de Antillianen/Arubanen, in aantallen en in beide jaren, het hoogst.

Voor de bijbehorende cijfers voor 2008 verwijzen we naar Tabel E1 (zie bijlage 1).

Lentis (voorheen GGz Groningen)

Lentis is een zorgconcern met als kernactiviteiten geestelijke gezondheidszorg, hulp bij psychische problemen en preventie, zorg voor ouderen en forensische GGZ. Het concern biedt zorg aan mensen van alle leeftijden met levensvragen, wensen tot beter persoonlijk functioneren, met psychische en psychiatrische problemen, waar de maatschappelijke participatie en de kwaliteit van leven in het geding (kunnen) zijn. Forensische GGZ is gericht op mensen die naast psychiatrische en/of verslavingsproblematiek in aanraking zijn of dreigen te komen met de strafrechter.

In tabel 16 presenteren we het gebruik van de diensten van Lentis per bevolkingsgroep voor 2008.

De hoogte percentages worden voornamelijk bepaald door het aantal cliënten in de ambulante zorg. Vanwege ontbrekende data konden we geen historische gegevens opnemen.

In 2008 maakte bijna drie procent van alle inwoners van de stad gebruik van de diensten van Lentis. Zuid-Mediterranen maken hier naar verhouding het meest gebruik van. Het betreft hier bijna 5 procent van de totale Zuid-Mediterrane bevolking. Hierop volgen de Iraniërs met ruim vier procent. Beide zojuist genoemde bevolkingsgroepen maken ruim 1,5 keer vaker gebruik van deze zorg dan de Groningers met een Nederlandse achtergrond. Met uitzondering van de Nederlandse, Oost-Europese, overig Westerse, Surinaamse en Zuid-Mediterraanse bevolkingsgroep, maken meer mannen gebruik van de diensten van Lentis dan vrouwen (zie tabel E4 bijlage 1). Het verschil tussen het percentage man en vrouw is bij de Afrikanen, Irakezen en Oost-Europeanen meer dan 30 procentpunten.

Tabel 16. Gebruik diensten Lentis naar bevolkingsgroep, 2008

	Lentis
	2008
Rest-Afrikaans	2,8%
Antilliaans/Arubaans	3,2%
Rest-Aziatisch	1,5%
Indonesisch/Moluks	2,5%
Irakees	3,0%
Iraans	4,3%
Marokkaans	3,1%
Nederlands	2,8%
Noord-Mediterraan	3,4%
Oost-Europees	2,2%
overig Westers	2,2%
Somalisch	3,7%
Surinaams	3,7%
Turks	4,0%
Z- en M-Amerikaans	2,9%
Zuid-Mediterraan	4,7%
Totaal	2,8%

Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz)

De OGGz is een door de gemeente Groningen gecoördineerd samenwerkingsverband tussen Lentis, de MJD, GGD Groningen en Verslavingszorg Noord Nederland (VNN). De OGGz signaleert langdurig zorgafhankelijke personen met complexe problemen met hulpbehoefte, maar vaak geen expliciete hulpvraag. Naast dit signaleren verwijst de OGGZ betreffende personen naar de benodigde zorginstellingen. De OGGZ verzorgt de nodige behandeling van een persoon dus niet.

In tabel 17 presenteren we het gebruik van de diensten van de OGGz per bevolkingsgroep voor 2006 en 2008.

Met uitzondering van de overig Westerse en Turkse bevolkingsgroep, maken meer mannen gebruik van de diensten van OGGz dan vrouwen (zie tabel E5 bijlage 1). Bij de Indonesische/Molukse, Nederlandse, Oost-Europese en overig Westerse bevolkingsgroep is verschil tussen het percentage man en vrouw minder dan 30 procentpunten.

Tabel 17. Gebruik diensten OGGz naar bevolkingsgroep, 2006 en 2008

	OGGz		
	2006	2008	2008 versus 2006
rest-Afrikaans	0,1%	0,5%	0,4%
Antilliaans/Arubaans	0,1%	0,3%	0,2%
rest-Aziatisch	0,1%	0,2%	0,1%
Indonesisch/Moluks	0,2%	0,3%	0,2%
Irakees	0,2%	0,9%	0,8%
Iraans	0,3%	1,2%	0,9%
Marokkaans	0,2%	0,5%	0,3%
Nederlands	0,1%	0,3%	0,2%
Noord-Mediterraan	0,2%	0,2%	0,0%
Oost-Europees	0,0%	0,2%	0,2%
overig Westers	0,2%	0,2%	0,1%
Somalisch	0,0%	2,3%	2,3%
Surinaams	0,0%	0,3%	0,3%
Turks	0,1%	0,2%	0,1%
Z- en M-Amerikaans	0,0%	0,3%	0,3%
Zuid-Mediterraan	0,2%	0,5%	0,3%
Totaal	0,1%	0,3%	0,2%

In 2008 maakte bijna 0,3% procent van alle inwoners van de stad gebruik van de diensten van de OGGz. Somalische klanten maken naar verhouding het meest gebruik van de diensten van de OGGz. Het betreft hier ruim 2 procent van de totale Somalische bevolking. Het gebruik is bij deze groep de afgelopen twee jaar met 2,3 procentpunten het sterkst gestegen. Dit is ruim elf keer meer dan het totale gebruik en dat van de Groningers met een Nederlandse achtergrond.

MJD, VNN en Lentis

Het is heel goed denkbaar dat een persoon tegelijkertijd contact heeft met verschillende zorg- en hulpverleningsinstellingen. Wat is het verschil tussen het percentage allochtonen en autochtonen met betrekking tot deze zogenaamde gecombineerde zorg in 2006 en 2008? Tabel 18 presenteert de cijfers.

Tabel 18. Gecombineerd gebruik diensten MJD, VNN en OGGz naar bevolkingsgroep

	MJD + VNN		MJD + Lentis		VNN + Lentis		MJD + Lentis + VNN	
	2006	2008	2006	2008	2006	2008	2006	2008
Allochtonen	28%	27%	-	36%	-	20%	-	18%
Autochtonen	72%	73%	-	64%	-	80%	-	82%

In 2008 bepaalt voor een groot deel de autochtone bevolking het gebruik van gecombineerde zorg. Opvallend is dat meer dan één op de drie van de allochtonen tegelijkertijd gebruik maakt van de diensten van de MJD en van Lentis. Onder de allochtonen maken Surinamers het meeste gebruik van deze vorm van gecombineerde zorg. In absolute aantallen zijn dit er 19. De categorie overig-Westers volgt hierop met 15 personen.

7. Samenwonen in de wijk

In dit hoofdstuk kijken we naar de verdeling van de bevolking met een niet-Nederlandse achtergrond over de verschillende stadswijken. Ook gaan we in op de mate van ruimtelijke segregatie, de samenklontering van bevolkingsgroepen.

7.1 Bevolkingsgroepen per stadswijk

Verschillen de stadswijken van de gemeente Groningen voor wat betreft het aandeel niet-Nederlanders van elkaar? Is de samenstelling per stadswijk de afgelopen twee jaar veranderd? Tabel 19 presenteert de cijfers voor 2006 en 2008.

Tabel 19. Percentages Nederlanders en niet-Nederlanders per stadswijk, 2006 en 2008

Stadswijk	Percentage Nederlanders		Percentage niet-Nederlanders	
	2006	2008	2006	2008
Beijum	76%	76%	24% (3186)	24% (3238)
Centrum	82%	81%	18% (2876)	19% (3194)
Hoogkerk/ De Dorpen	89%	89%	11% (1117)	11% (1077)
Korrewegwijk/De Hoogte	78%	78%	22% (3628)	22% (3590)
Lewenborg	79%	78%	21% (1866)	22% (1917)
Nieuw-Oost	89%	88%	11% (1024)	12% (1062)
Nieuw-West	88%	88%	12% (1095)	12% (1163)
Nieuw-Zuid Corporatief	79%	80%	21% (3065)	20% (2918)
Nieuw-Zuid Particulier	88%	86%	12% (1859)	14% (2096)
Oosterpark	80%	79%	20% (2057)	21% (2195)
Oranjewijk/ Schilderswijk	84%	83%	16% (2385)	17% (2561)
Oud-Zuid	85%	85%	15% (2454)	15% (2568)
Paddepoel	73%	72%	27% (4336)	28% (4650)
Vinkhuizen	76%	75%	24% (2440)	25% (2523)
Totaal	81%	81%	19% (33388)	19% (34790)

In 2006 en 2008 bestaat de bevolking in alle stadswijken van de gemeente Groningen hoofdzakelijk uit personen met een Nederlandse achtergrond. Eén op de vijf inwoners heeft een niet-Nederlandse achtergrond.

In 2006 komt dit neer op 33.388 en in 2008 op 34.790 personen. Voor 2006 en 2008 staan de absolute aantallen in de laatste kolom tussen haakjes vermeld. In de stadswijken Beijum, Korrewegwijk/De Dorpen, Korrewegwijk/De Hoogte, Lewenborg, Nieuw-Zuid Corporatief, Oosterpark, Paddepoel en Vinkhuizen is het aandeel van niet-Nederlandse herkomst ongeveer even hoog als op gemeentelijk niveau.

In zowel 2006 als 2008 is het percentage niet-Nederlanders het hoogst in de stadswijk Paddepoel: 27 en 28 procent. Hiervan behoort het grootste deel tot de categorie rest-Aziatisch en overig Westers, gemiddeld 14 procent.

Van de 19 procent met een niet-Nederlandse achtergrond heeft nog steeds de categorie 'overig-Westers' met 21 procent het grootste aandeel.

Ten opzichte van 2 jaar geleden valt voor de stadswijk Lewenborg het volgende op:

- Het aandeel overig Westers in de niet-Nederlandse groep is met 10 procentpunten gedaald;
- Het aandeel Surinamers in de niet-Nederlandse groep is met 11 procentpunten gedaald;
- Het aandeel Somaliërs in de niet-Nederlandse groep is met 14 procentpunten gestegen;
- Het aandeel Turken in de niet-Nederlandse groep is met 9 procentpunten gestegen.

Voor de cijfers verwijzen we naar tabel F1 (aantallen) en F2 (percentages) in bijlage 1. Hierin zijn van alle wijken voor 2008 de diverse bevolkingsgroepen aangegeven. De cijfers van 2006 zijn gepubliceerd in de Minderhedenmonitor 2006 (Kloosterman, 2007).

7.2 Segregatie-index

Het CBS gebruikt de zogenaamde segregatie-index om de ruimtelijke segregatie (samenklontering van bevolkingsgroepen) weer te geven. Hoe hoger de index, des te meer er sprake is van segregatie.

De getallen geven het percentage aan, dat zou moeten verhuizen naar andere wijken om die groep een verdeling over wijken te geven, die identiek is aan die van de overige bevolking.

Er zijn alleen gegevens bekend over de vier grote steden van de niet-Westerse bevolkingsgroep. Wij hebben volgens de zelfde procedure de situatie voor Groningen berekend. Hoe een dergelijke berekening tot stand komt is vermeld in bijlage 2. De uitkomsten staan vermeld in tabel 20.

Tabel 20. Segregatie-indices niet- Westerse bevolkingsgroep in Groningen en de vier grote steden naar etniciteit, 2004 tot en met 2008

	2004	2005	2006	2007	2008
Amsterdam	36,3	36,7	36,9	36,9	36,7
Den Haag	46,0	46,2	46,2	46,2	46,1
Groningen	26,5	26,9	26,2	25,6	24,8
Rotterdam	38,5	38,1	37,5	36,8	36,3
Utrecht	37,4	37,4	37,0	36,7	36,5
Totaal	32,9	33,0	33,0	32,9	32,0

Voor de gehele groep niet-Westers is er in Groningen veel minder sprake van segregatie dan in de andere steden. Daar komt nog bij dat Groningen, absoluut gezien, veel minder allochtonen telt, waardoor effecten van segregatie per definitie minder zichtbaar zijn.

8. Criminaliteit

Op verzoek van een aantal Antillianengemeenten (gemeenten met een relatief hoog percentage Antilliaanse inwoners) heeft de afdeling Dienst Nationale Recherche Informatie van het Korps Landelijke Politiediensten een aantal overzichten aangeleverd die inzicht bieden in de populaties (gehoorde) verdachten binnen verschillende bevolkingsgroepen van bovengenoemde gemeenten. Het gaat hier om gehoorde verdachten (12 jaar en ouder) van delicten zoals geregistreerd in het Herkenningssysteem (HKS) van de Landelijke Politiediensten. In dit hoofdstuk komen de volgende onderwerpen aan de orde: het percentage gehoorde gedachten per etniciteit, aantal Antilliaanse gehoorde verdachten naar recidivecategorie in Antillianengemeenten en het aandeel van een etnisch culturele groep in de totaal gehoorde verdachtenpopulatie.

In dit hoofdstuk presenteren we de cijfers over 2007 en vergelijken deze met de cijfers over 2005 (zie Minderhedenmonitor 2006 (Kloosterman, 2007)).

Gehoorde verdachten

Het aandeel geregistreerde gehoorde verdachten met een bepaalde etnische achtergrond is afhankelijk van het totaal aantal dat in een gemeente woont. Ook alertheid op bepaalde bevolkingsgroepen heeft invloed op de cijfers.

Landelijk gezien is het percentage gehoorde gedachten in 2007 ten opzichte van 2005 gestegen met 0,4 procentpunten naar 2,4 procent. In zijn totaliteit is 2,1 procent van alle Groningers als gehoorde verdachte door de politie geregistreerd. Ook hierbij is er sprake van een lichte stijging van 0,2 procentpunten.

Antillianen worden in Vlaardingen het vaakst door de politie als gehoorde verdachte geregistreerd (12,2 procent) en in Zoetermeer het minst vaak. In 2005 waren dit respectievelijk de gemeenten Groningen en Eindhoven (Bron: KLPD).

Voor de cijfers verwijzen we naar tabel G1 in bijlage 1.

Recidive

De Recherche Informatiedienst heeft ook cijfers gepubliceerd over recidive, in dit geval alleen betreffende Antilliaanse gehoorde verdachten.

Ten opzichte van 2 jaar geleden valt voor het jaar 2007 het volgende op (zie tabel 21):

- Landelijk gezien is zeven procent van de geregistreerde gehoorde verdachten een 'minderjarige beginner'. In 2005 was dit acht procent. In Groningen is dit percentage gestegen met één procentpunt naar zes procent. De grootste stijging hierin constateren we in de gemeente Vlaardingen: 3 procentpunten;
- Over het algemeen gezien is de criminaliteit bij de jeugd in de gemeente Groningen licht toegenomen (één à twee procentpunten) ten opzichte van het landelijke niveau.

Tabel 21. Percentage Antilliaanse gehoorde verdachten naar recidivecategorie, Groningen versus landelijke cijfers, 2007

Recidivecategorie	Groningen	Toe- of afname in procentpunten 2007 t.o.v. 2005	Landelijk	Toe- of afname in procentpunten 2007 t.o.v. 2005
Minderjarige beginner	6%	1%	7%	-1%
Minderjarige meerpleger	5%	2%	8%	1%
Jeugdige veelpleger	2%	2%	2%	1%
Volwassen beginner	18%	-1%	21%	-2%
Volwassen meerpleger	46%	-2%	45%	0%
Volwassen veelpleger	13%	0%	12%	2%
Zeer actieve veelpleger	9%	1%	5%	0%

De cijfers van andere gemeenten zijn opgenomen in bijlage 1, tabel G2.

Aandeel etnisch culturele groep in het totaal van gehoorde verdachten

Wanneer we de totale groep gehoorde verdachten in 2007 met 2005 vergelijken dan vallen de volgende punten op:

- Binnen de gemeente Groningen hebben personen met een Nederlandse achtergrond nog steeds het grootste aandeel. Dit percentage is met 0,8 procentpunten gestegen naar 64,2 procent;
- Landelijk gezien is de grootste stijger de categorie 'overig Amerika' met 3 procentpunten en de grootste daler 'West-Europa met 1,8 procentpunten;
- Bij de etnisch-culturele groepen stijgt in de gemeente Groningen, het aandeel van de overige Amerikanen het meest; met 0,4 procentpunten naar 1,1 procent. De grootste dalers zijn de Antillianen/Arubanen.

Deze cijfers zijn opgenomen in bijlage 1, tabel G3.

9. Slotbeschouwing

Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Groningen (2006-2010) is van mening dat integratie van de etnisch-culturele groepen in de gemeente goed gestalte kan krijgen door integratie te integreren in reguliere beleidsterreinen als werk, onderwijs en jeugd, volwasseneducatie, zorg en welzijn, huisvesting, sport en cultuur. Het uiteindelijke doel hiervan is het bevorderen van de zelfredzaamheid van de etnisch-culturele groepen in economisch, sociaal en cultureel opzicht.

Hoe is het gesteld met de sociaaleconomische en –culturele positie van etnisch-culturele groepen in de gemeente? De Minderhedenmonitor is een tweejaarlijkse meting waarmee we trachten de ontwikkeling hierin te volgen. De belangrijkste resultaten uit de monitor 2008 ten opzichte van de monitor 2006 zetten we hieronder op een rij.

Demografische ontwikkelingen

- In 2008 heeft één op de vijf inwoners in Groningen een niet-Nederlandse achtergrond. Voor meer dan de helft zijn dit Westerse allochtonen. De Oost-Europese bevolking is in twee jaar tijd met 33 procent het meest gegroeid;
- Het aandeel tweede generatie is in twee jaar niet veranderd: 47 procent van de inwoners met een niet-Nederlandse achtergrond is in Nederland geboren.;
- In 2008 is het aandeel jonger dan 18 jaar bij de meeste niet-Nederlandse bevolkingsgroepen (bijna) twee zo hoog als binnen de Nederlandse groep;
- Net als in 2006 maken niet-Nederlanders vaker deel uit van gezinnen met kinderen;
- Ten opzichte van andere bevolkingsgroepen komen er onder de rest-Afrikanen, Antillianen/Arubanen en Marokkanen in 2008 meer tienermoeders voor.

Onderwijs en Inburgering

- Bij zes van de tien etnisch-culturele groepen zit er tenminste één op de vijf van de schoolgaande kinderen op het HAVO of VWO;
- Net als in 2006 is het percentage spijbelaars het hoogst onder de Somaliërs en Zuid-Mediterranen;
- Bij de Irakezen is het percentage voortijdig schoolverlaten flink gedaald (zes procentpunten) en bij de Zuid-Mediterrane flink gestegen (negen procentpunten);
- De inburgeringscijfers van de rest-Aziaten in 2008 zijn het opvallendst: ze bevatten de meeste inburgeraars en personen die reeds een inburgering hebben voltooid.

Arbeidsmarktpositie

Voor dit thema presenteren we de belangrijkste resultaten van 2007 ten opzichte van 2005:

- Bij Somalische mannen en Marokkaanse vrouwen is het werkloosheidspercentage de afgelopen twee jaar sterk gedaald met respectievelijk 32 en 18 procentpunten;
- De grootste groei bij personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt vond plaats onder de rest-Afrikanen;
- Het percentage laag opgeleiden onder de niet-Nederlanders is in 2007 met 13 procentpunten gestegen;
- Het werkloosheidspercentage onder *jonge* Iraanse mannen en Somalische vrouwen is het meest gedaald;

Inkomen en inkomensafhankelijkheid

- In 2008 is het aandeel Groningers van 18 tot en met 64 jaar dat afhankelijk is van de bijstand met één procentpunt gedaald naar zes procent. Het aantal Antillianen dat een WWB-uitkering heeft blijft hoog: één op de vijf. Het aandeel is wel met zes procentpunten gedaald;
- Het aandeel Surinamers van 65 jaar en ouder dat in 2008 een aanvulling heeft op hun AOW-pensioen is met ruim vier procentpunten gedaald naar 15 procent;
- Wanneer we de afgelopen zes jaar bekijken, dan zijn rest-Afrikanen, Irakezen, Somaliërs en Zuid-Mediterranen het minst uit de uitkering geraakt;

- In vergelijking met 2006 zitten in 2008 niet-Nederlanders met een WWB-uitkering minder vaak op traject dan Nederlanders;
- In vergelijking met andere etniciteiten maken een groter aandeel Somaliërs gebruik van de bijzondere bijstand;
- Groningers met een Nederlandse achtergrond maken in 2008 minder gebruik van inkomensondersteunende regelingen dan niet-Nederlanders.

Zorg- en hulpverlening

- Onder de niet-Nederlanders is het gebruik bij de Antillianen/Arubanen, in aantallen en in 2006 en 2008, het hoogst;
- Eén op de drie niet-Nederlanders maakt in 2008 tegelijkertijd gebruik van de diensten van MJD en Lentis.

Samenwonen in de wijk

- In zowel 2006 als 2008 is het percentage niet-Nederlanders het hoogst in de stadswijk Paddepoel: 27 en 28 procent;
- Net als in 2006, is voor de groep niet-Westerse allochtonen veel minder sprake van segregatie dan in andere steden.

Criminaliteit

- In 2007 worden Antillianen in Vlaardingen het vaakst als gehoorde verdachte geregistreerd. In 2005 was dit het geval voor de gemeente Groningen;
- De criminaliteit onder de jeugd van Groningen is licht toegenomen.

Bijlage 1 Tabellen per hoofdstuk

Tabellen A. Demografische ontwikkelingen

Tabel A1. Uitsplitsing van etnische achtergrond naar geboorteland van persoon (1^e generatie allochtoon) of dat van ouder(s) (2^e generatie allochtoon)

Etniciteit	Geboorteland persoon of ouder(s)	2006		2008	
		Aantal	Procent op totaal	Aantal	Procent op totaal
Afrikaans	Somalië	219	14%	218	12%
	Soedan	214	14%	204	11%
	Zuid-Afrika	204	13%	225	12%
	Angola	141	9%	152	8%
	Nigeria	108	7%	121	6%
Totaal		1533		1875	
Antilliaans/Arubaans	Ned. Antillen	3036	98,0%	3134	97%
	Aruba	61	2,0%	88	3%
	Totaal	3097		3222	
Aziatisch	Afghanistan	309	10%	333	7%
	China	900	29%	1116	22%
	Irak	656	21%	661	13%
	Iran	710	23%	764	15%
	Vietnam	275	9%	278	6%
Totaal		3102		4997	
Indonesisch/Moluks	Ned. Indië	3518	59,7%	3350	58%
	Indonesië	2021	34,3%	2085	36%
	Ned. Nieuw - Guinea	357	6,1%	363	6%
Totaal		5896		5798	
Marokkaans	Marokko	1011		1014	

Tabel A1 vervolg

Etniciteit	Geboorteland persoon of ouder(s)	2006		2008	
		Aantal	Procent op totaal	Aantal	Procent op totaal
Nederlands	Nederland	147338		147589	
Noord- Mediterraan	Joegoslavië	796	42%	858	43%
	Italië	573	30%	591	30%
	Spanje	239	12%	226	11%
	Griekenland	157	8%	172	9%
	Portugal	113	6%	108	5%
Totaal		1918		1999	
Oost-Europees	Sovjetunie	738	33%	927	36%
	Polen	559	25%	618	24%
	Roemenië	196	9%	221	9%
	Tsjechoslowakije	172	8%	168	7%
	Bulgarije	151	7%	226	9%
Totaal		2236		2568	
Overig Westers	Duitsland	2345	33%	927	36%
	Bondsrepubliek Duitsland	1421	20%	618	24%
	Groot Britannië	820	11%	221	9%
	België	429	6%	168	7%
	Frankrijk	393	6%	226	9%
Totaal		7137		2568	
Surinaams	Suriname	3159		3146	
Turks	Turkije	1169		1283	

Tabel A1 vervolg

Etniciteit	Geboorteland persoon of ouder(s)	2006		2008	
		Aantal	Procent op totaal	Aantal	Procent op totaal
Z- en M-Amerikaans	Dominicaanse Republiek	266	24%	301	25%
	Colombia	146	13%	161	13%
	Brazilië	141	13%	168	14%
	Chili	89	8%	87	7%
	Venezuela	72	7%	80	7%
	Totaal		1095		1219
Zuid-Mediterraan	Tunesië	197	37,8%	212	37%
	Algerije	161	30,9%	180	32%
	Egypte	149	28,6%	157	28%
	Libië	14	2,7%	21	4%
	Totaal		521		570

In de tabel worden steeds maximaal de vijf grootste landen aangegeven die horen bij een bepaalde bevolkingsgroep. Vermeld worden daarbij de aantallen personen en het aandeel (percentage) binnen die bevolkingsgroep. Zo zijn er in 2008 88 personen (of één of beide ouders van die persoon) geboren op Aruba. Deze groep vormt 3 procent van de totale groep Antillianen en Arubanen in de stad Groningen.

Wanneer heeft een persoon een niet Nederlandse achtergrond? De door het CBS en door ons gebruikte definiëring luidt als volgt:

'Persoon die in Nederland woonachtig is en van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren. Wie zelf in het buitenland is geboren, hoort tot de eerste generatie, wie in Nederland is geboren, hoort tot de tweede generatie.'

In alle overzichten van deze monitor wordt uitgegaan van deze definitie. Het gaat dus steeds over personen die zelf in het buitenland zijn geboren of één van beide ouders. Als we hiervan afwijken, wordt duidelijk vermeld dat het om eerste of tweede generatie alloctonen gaat.

Tabel A2. Etnische achtergrond en geslacht, aantallen 2006 en 2008

Etniciteit	Man		Vrouw		Man-vrouw verhouding	
	2004	2008	2004	2008	2004	2008
rest-Afrikaans	1054	1007	568	650	1,9	1,5
Antilliaans/Arubaans	1653	1715	1509	1507	1,1	1,1
Aziatisch	1559	1869	1392	1703	1,1	1,1
Indonesisch/Moluks	3093	2951	2952	2847	1,0	1,0
Irakees	404	385	238	276	1,7	1,4
Iraans	415	447	282	317	1,5	1,4
Marokkaans	520	533	437	481	1,2	1,1
Nederlands	72018	72433	74969	75156	1,0	1,0
Noord-Mediterraan	998	1048	874	951	1,1	1,1
Oost-Europees	813	1078	1118	1490	0,7	0,7
overig Westers	3220	3463	3482	3939	0,9	0,9
Somalisch	136	122	88	96	1,5	1,3
Surinaams	1605	1605	1565	1541	1,0	1,0
Turks	605	674	503	609	1,2	1,1
Z- en M-Amerikaans	433	542	569	677	0,8	0,8
Zuid-Mediterraan	330	362	188	208	1,8	1,7
niet-Nederlands	160874	17801	165703	17292	1,0	1,0
Westers	8124	8540	8426	9227	1,0	0,9
niet-Westers	152750	9261	157277	8065	1,0	1,1
Eindtotaal	88856	90234	90734	92448	1,0	1,0

Tabel A3. 1^e Generatie naar etniciteit en geslacht, aantallen 2006 en 2008

Etniciteit	Man		Vrouw	
	2006	2008	2006	2008
rest-Afrikaans	679	689	316	357
Antilliaans/Arubaans	1116	1124	943	923
rest-Aziatisch	1119	1315	1040	1194
Indonesisch/Moluks	753	727	843	851
Irakees	329	309	170	179
Iraans	348	366	223	245
Marokkaans	269	265	206	193
Noord-Mediterraan	677	674	527	548
Oost-Europees	671	759	1031	1204
Overig westers	1385	1411	1684	1874
Somalisch	99	87	46	51
Surinaams	832	808	765	742
Turks	349	365	307	325
Z- en M-Amerikaans	277	312	411	448
Zuid-Mediterraan	179	210	82	85
Westers	3486	3571	4085	4477
niet-Westers	5596	5850	4509	4742
Totaal	9082	9421	8594	9219

Tabel A4. 2^e Generatie naar etniciteit en geslacht, aantallen 2006 en 2008

Etniciteit	Man		Vrouw	
	2006	2008	2006	2008
rest-Afrikaans	280	318	258	293
Antilliaans/Arubaans	520	591	518	584
rest-Aziatisch	505	554	438	509
Indonesisch/Moluks	2273	2224	2027	1996
Irakees	67	76	90	97
Iraans	75	81	64	72
Marokkaans	275	268	261	288
Noord-Mediterraan	356	374	358	403
Oost-Europees	280	319	254	286
Overig westers	2006	2052	2062	2065
Somalisch	31	35	43	45
Surinaams	775	797	787	799
Turks	274	309	239	284
Z- en M-Amerikaans	200	230	208	229
Zuid-Mediterraan	141	152	119	123
Westers	4915	4969	4701	4750
niet-Westers	3143	3411	3025	3323
Totaal	8058	8380	7726	8073

Tabel A5. Gemiddelde leeftijd 1^e en 2^e generatie naar etniciteit en geslacht, 2006 en 2008

Etnische achtergrond	Eerste generatie				Tweede generatie			
	Man		Vrouw		Man		Vrouw	
	2006	2008	2006	2008	2006	2008	2006	2008
rest-Afrikaans	31	32	30	31	11	12	10	11
Antilliaans/Arubaans	32	34	33	35	14	14	14	14
rest-Aziatisch	33	34	32	32	13	13	13	13
Indonesisch/Moluks	55	55	57	57	33	35	33	34
Irakees	35	36	31	32	6	6	5	5
Iraans	36	37	35	35	8	9	8	9
Marokkaans	37	40	34	36	14	16	12	13
Noord-Mediterraan	38	39	35	36	18	19	19	18
Oost-Europees	31	31	34	34	20	19	21	20
Overig westers	34	35	38	36	37	37	38	38
Somalisch	29	31	28	29	4	5	5	6
Surinaams	44	45	44	46	17	19	17	18
Turks	36	38	35	36	16	16	14	15
Z- en M-Amerikaans	31	31	35	36	15	15	12	13
Zuid-Mediterraan	40	41	35	36	12	13	12	13
Westers	39	40	41	41	27	27	28	28
niet-Westers	35	36	34	35	12	13	11	12
Totaal	36	37	36	36	16	17	16	16

Tabel A6. Etnische achtergrond en leeftijdscategorieën, 2008

Etniciteit	0-3 jaar	4-12 jaar	12-18 jaar	18-23 jaar	23-65 jaar	65 jaar en ouder	< 18 jaar
rest-Afrikaans	9%	16%	7%	11%	56%	1%	32%
Antilliaans	7%	13%	9%	13%	56%	2%	29%
rest-Aziatisch	7%	10%	6%	13%	61%	1%	24%
Indonesisch/ Moluks	1%	2%	3%	10%	75%	9%	6%
Irakees	9%	16%	6%	11%	54%	2%	31%
Iraans	6%	10%	7%	9%	66%	2%	23%
Marokkaans	9%	17%	9%	9%	48%	1%	36%
Nederlands	4%	6%	4%	14%	59%	13%	14%
Noord-Mediterraan	5%	9%	6%	11%	65%	3%	20%
Oost-Europees	5%	7%	5%	14%	65%	3%	17%
overig Westers	4%	6%	4%	14%	60%	12%	13%
Somalisch	14%	19%	5%	9%	49%	0%	38%
Surinaams	4%	11%	9%	12%	61%	4%	24%
Turks	7%	11%	9%	13%	57%	2%	27%
Z- en M-Amerikaans	8%	13%	7%	16%	55%	2%	28%
Zuid-Mediterraan	9%	17%	9%	9%	55%	1%	35%
niet-Nederlands	5%	9%	6%	12%	62%	5%	20%
Westers	3%	5%	4%	13%	66%	9%	12%
niet-Westers	7%	13%	8%	12%	57%	2%	28%
Totaal	4%	7%	5%	14%	59%	11%	15%

In deze tabel zien we hoe de diverse bevolkingsgroepen verdeeld zijn naar leeftijdscategorie. Zo is 9 procent van de Groningers met een rest-Afrikaanse achtergrond jonger dan vier jaar. Voor de Nederlandse bevolkingsgroep is dit 4 procent. In de laatste kolom van de tabel staat het percentage jonger dan 18 jaar. Voor de Nederlandse groep gaat het hierbij om 14 procent van de populatie. 36 procent van de Marokkaanse bevolkingsgroep is jonger dan 18 jaar.

Tabel A7. Etnische achtergrond en type huishouden, 2008

Etniciteit	Alleenwonend	Eenoudergezin	Gezin met kinderen	Samenwonend	Huishouden met kinderen
rest-Afrikaans	34%	17%	33%	16%	50%
Antilliaans	30%	25%	31%	14%	56%
rest-Aziatisch	30%	8%	42%	21%	49%
Indonesisch/Moluks	34%	8%	31%	27%	39%
Irakees	25%	10%	53%	12%	63%
Iraans	26%	12%	45%	16%	57%
Marokkaans	20%	19%	50%	11%	69%
Nederlands	37%	6%	29%	28%	36%
Noord-Mediterraan	29%	13%	36%	22%	49%
Oost-Europees	35%	9%	31%	26%	39%
overig Westers	40%	6%	24%	29%	30%
Somalisch	29%	37%	22%	11%	59%
Surinaams	25%	23%	35%	17%	58%
Turks	20%	17%	49%	13%	66%
Z- en M-Amerikaans	27%	18%	35%	20%	53%
Zuid-Mediterraan	25%	18%	45%	12%	63%
niet-Nederlands	32%	13%	22%	34%	46%
Westers	36%	8%	27%	29%	37%
niet-Westers	27%	18%	16%	39%	57%
Totaal	36%	8%	30%	27%	38%

Tabel A8. Etnische achtergrond en jonge moeders (16 tot en met 23 jaar), 2008

Etniciteit	Aantal jonge moeders	Aantal vrouwen woonachtig in Groningen	Percentage
Afrikaans	17	285	6%
Antilliaans/Arubaans	28	613	5%
Aziatisch	13	692	2%
Indon./Moluks	13	796	2%
Irak	3	98	3%
Iran	1	106	1%
Marokkaans	8	141	6%
Nederlands	209	27837	1%
Noord-Mediterraans	9	337	3%
Oost-Europees	7	519	1%
Overig westers	11	1468	1%
Somalia	1	30	3%
Surinaams	23	515	4%
Turks	6	236	3%
Z- en M-Amerikaans	10	256	4%
Zuid-Mediterraans	0	71	0%
niet-Nederlands	150	6163	2%
Westers	40	3120	1%
niet-Westers	110	3043	4%
Total	359	34000	1%

Tabellen B. Onderwijs en inburgering

Tabel B1. Verdeling leerlingen naar etniciteit, geslacht en schoolsoort in het VO en VSO, aantallen schooljaar 2007-2008

Mannen	HAVO	HAVO/VMBO	LWOO	Praktijk- onderwijs	VAVO	VMBO	VWO	VWO/HAVO	VWO/HAVO/ VMBO
rest-Afrikaans	6	0	4	0	0	9	2	0	10
Antilliaans/Arubaans	9	0	14	0	1	14	4	0	18
rest-Aziatisch	14	0	7	0	0	17	15	0	25
Indon./Moluks	20	0	8	0	1	10	9	0	15
Irak	2	0	6	0	1	3	3	0	2
Iran	6	0	3	0	0	2	6	0	1
Marokkaans	3	0	8	0	0	7	3	0	6
Nederlands	362	3	173	6	20	435	582	20	505
Noord-Mediterraan	7	0	8	0	0	9	6	0	11
Oost-Europees	9	0	3	0	1	8	15	0	9
Overig westers	16	0	8	0	0	15	21	0	17
Somalië	0	0	0	0	0	2	0	0	0

Tabel B1 vervolg

Mannen	HAVO	HAVO/VMBO	LWOO	Praktijk- onderwijs	VAVO	VMBO	VWO	VWO/HAV O	VWO/HAVO/ VMBO
Surinaams	18	0	17	0	2	20	10	0	20
Turks	3	0	8	0	2	9	5	0	7
Z- en M-Amerikaans	10	0	3	0	0	9	3	0	3
Zuid-Mediterraan	4	0	1	0	0	1	3	0	4
niet-Nederlands	127	0	98	0	8	135	105	0	148
Westers	52	0	27	0	2	42	51	0	52
niet-Westers	75	0	71	0	6	93	54	0	96
Totaal	489	3	271	6	28	570	687	20	653

Tabel B1 vervolg

Vrouwen	HAVO	HAVO/VMBO	LWOO	Praktijk- onderwijs	VAVO	VMBO	VWO	VWO/HAVO	VWO/HAVO/ VMBO
rest-Afrikaans	3	0	1	0	0	4	12	0	7
Antilliaans/Arubaans	5	0	15	0	1	17	14	0	19
rest-Aziatisch	21	0	7	1	0	14	19	0	14
Indon./Moluks	12	0	3	0	0	13	21	0	18
Irak	3	0	3	0	0	2	2	0	2
Iran	3	0	0	0	1	8	5	0	4
Marokkaans	3	0	3	0	0	7	1	0	6
Nederlands	413	4	132	2	11	292	719	23	495
Noord-Mediterraan	6	0	2	0	0	10	14	0	14
Oost-Europees	5	0	0	0	0	7	15	0	8
Overig westers	18	0	5	0	0	12	30	0	12
Somalië	0	0	0	0	0	3	0	0	1

Tabel B1 vervolg

Vrouwen	HAVO	HAVO/VMBO	LWOO	Praktijk- onderwijs	VAVO	VMBO	VWO	VWO/HAVO	VWO/HAVO/ VMBO
Surinaams	14	0	15	0	0	17	19	0	20
Turks	7	0	9	0	0	7	8	0	11
Z- en M-Amerikaans	6	0	5	0	0	8	4	0	7
Zuid-Mediterraan	3	0	2	0	0	2	1	0	2
niet-Nederlands	109	0	70	1	2	131	165	0	145
Westers	41	0	10	0	0	42	80	0	52
niet-Westers	68	0	60	1	2	89	85	0	93
Totaal	522	4	202	3	13	423	884	23	640

Tabel B2. Absolute aantallen Verzuim (4 tot 18 jaar) en Voortijdig schoolverlaten (18 tot 23 jaar) naar etniciteit, schooljaren 2006-2007 en 2007-2008

Etniciteit	Verzuim		Voortijdig schoolverlaten	
	2006-2007	2007-2008	2006-2007	2007-2008
rest-Afrikaans	4	13	12	8
Antilliaans/Arubaans	26	30	33	29
rest-Aziatisch	14	11	15	15
Indonesisch/Moluks	7	9	32	25
Iraans	5	6	4	5
Irakees	3	5	9	4
Marokkaans	7	7	11	10
Nederlands	237	241	388	331
Noord-Mediterraan	8	10	9	12
Oost-Europees	9	9	9	4
overig Westers	11	16	13	17
Somalisch	3	3	2	1
Surinaams	29	20	41	41
Turks	11	11	12	10
Z- en M-Amerikaans	7	10	10	10
Zuid-Mediterraan	8	9	2	7
niet-Nederlands	152	169	214	198
Westers	35	44	63	140
niet-Westers	117	125	151	58
Totaal	389	410	602	529

Tabel B3. Potentiële inburgeraars naar etniciteit en geslacht, 2008

Etniciteit	Potentiële inburgeraars			
	Aantallen		Procenten	
	Man	Vrouw	Man	Vrouw
rest-Afrikaans	377	186	67%	33%
Antilliaans/Arubaans	3	0	100%	0%
rest-Aziatisch	646	640	50%	50%
Indonesisch/Moluks	83	120	41%	59%
Iraans	108	47	70%	30%
Irakees	105	88	54%	46%
Marokkaans	67	62	52%	48%
Noord-Mediterraan	85	89	49%	51%
Oost-Europees	218	284	43%	57%
overig Westers	130	129	50%	50%
Somalisch	31	19	62%	38%
Surinaams	16	23	41%	59%
Turks	132	118	53%	47%
Z- en M-Amerikaans	96	124	44%	56%
Zuid-Mediterraan	65	30	68%	32%
niet-Nederlands	2162	1959	52%	48%
Westers	516	622	45%	55%
niet-Westers	1646	1337	55%	45%

Tabellen C. Arbeidsmarktpositie

Tabel C1. Fasering geregistreerde werkzoekenden naar etniciteit, 2005 en 2007

Etniciteit	2005: fasen 1 tot en met 4					2007: fasen 1 tot en met 4				
	1	2	3	4	3 + 4	1	2	3	4	3 + 4
rest-Afrikaans	18%	17%	60%	6%	66%	9%	11%	65%	16%	80%
Antilliaans/Arubaans	8%	15%	56%	21%	77%	7%	13%	54%	26%	80%
rest-Aziatisch	8%	16%	53%	23%	76%	5%	11%	56%	27%	83%
Indonesisch/Moluks	15%	24%	43%	19%	62%	15%	27%	39%	19%	58%
Iraans	3%	9%	67%	21%	88%	2%	12%	77%	10%	86%
Irakees	10%	11%	59%	21%	79%	2%	13%	58%	27%	85%
Marokkaans	6%	11%	55%	27%	83%	6%	17%	49%	28%	77%
Nederlands	19%	22%	37%	21%	59%	12%	21%	41%	25%	66%
Noord-Mediterraan	15%	20%	47%	19%	66%	8%	17%	57%	18%	75%
Oost-Europees	6%	18%	60%	17%	76%	7%	14%	58%	21%	79%
overig Westers	20%	22%	38%	20%	58%	12%	25%	39%	24%	63%
Somalisch	3%	8%	66%	23%	89%	2%	4%	68%	26%	94%
Surinaams	10%	22%	49%	19%	68%	11%	14%	47%	27%	75%
Turks	9%	15%	55%	21%	76%	7%	17%	59%	17%	76%
Z- en M-Amerikaans	7%	16%	55%	22%	77%	5%	17%	54%	24%	78%
Zuid-Mediterraan	7%	18%	62%	13%	75%	7%	23%	51%	19%	70%

Tabel C1 vervolg

niet-Nederlands	11%	18%	52%	20%	71%	8%	16%	53%	23%	76%
Westers	15%	22%	44%	19%	63%	11%	22%	45%	21%	66%
niet-Westers	8%	15%	56%	20%	76%	6%	14%	57%	24%	80%
Totaal	16%	21%	42%	21%	63%	11%	20%	45%	24%	70%
Gemiddeld					73%					77%

Bron: CWI 2005 en 2007

Tabel C2. Opleidingsniveau geregistreeerde werkzoekenden naar etniciteit, 2005 en 2007

Etniciteit	Basisschool		VMBO		MBO/HAVO/WVO		HBO		WO	
	2005	2007	2005	2007	2005	2007	2005	2007	2005	2007
rest-Afrikaans	15%	31%	29%	31%	24%	25%	8%	8%	7%	5%
Antilliaans/Arubaans	9%	19%	36%	43%	36%	34%	4%	3%	2%	1%
rest-Aziatisch	43%	49%	0%	22%	26%	18%	11%	5%	9%	6%
Indonesisch/Moluks	3%	7%	25%	28%	39%	45%	12%	11%	10%	8%
Iraans	21%	30%	20%	23%	33%	28%	11%	9%	6%	10%
Irakees	14%	23%	14%	19%	38%	37%	12%	11%	10%	9%
Marokkaans	19%	35%	26%	34%	30%	29%	5%	2%	2%	1%
Nederlands	5%	11%	21%	27%	35%	35%	17%	16%	12%	11%
Noord-Mediterraan	14%	31%	21%	19%	40%	37%	8%	9%	9%	4%
Oost-Europees	16%	32%	14%	15%	24%	23%	21%	12%	17%	18%
overig Westers	6%	13%	20%	24%	33%	34%	17%	15%	16%	13%
Somalisch	32%	45%	30%	32%	16%	17%	10%	4%	2%	2%
Surinaams	8%	15%	30%	38%	42%	36%	8%	8%	3%	3%
Turks	17%	35%	31%	28%	31%	26%	6%	8%	5%	4%
Z- en M-Amerikaans	27%	35%	24%	35%	29%	24%	8%	4%	2%	3%
Zuid-Mediterraan	21%	32%	20%	23%	28%	30%	13%	10%	8%	6%

Tabel C2 vervolg

Etniciteit	Basisschool		VMBO		MBO/HAVO/WVO		HBO		WO	
	2005	2007	2005	2007	2005	2007	2005	2007	2005	2007
niet-Nederlands	14%	26%	24%	28%	34%	31%	10%	8%	8%	6%
Westers	8%	17%	21%	23%	35%	36%	14%	12%	13%	11%
niet-Westers	17%	30%	26%	31%	33%	29%	8%	6%	5%	4%
Totaal	8%	16%	22%	27%	35%	34%	15%	13%	11%	9%

Bron: CWI 2005 en 2007

Tabel C3. Werkloosheidspercentages jongeren (15 tot en met 22 jaar) naar etniciteit, geslacht en totaal, 2005 en 2007

Etniciteit	Werkloosheidspercentage mannen, vrouwen en totaal					
	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	2005	2007	2005	2007	2005	2007
rest-Afrikaans	22%	5%	20%	5%	21%	5%
Antilliaans/Arubaans	28%	8%	20%	7%	24%	8%
rest-Aziatisch	7%	4%	10%	4%	9%	4%
Indonesisch/Moluks	7%	2%	5%	2%	6%	2%
Irakees	27%	12%	30%	5%	28%	9%
Iraans	31%	0%	6%	8%	20%	4%
Marokkaans	18%	8%	29%	7%	23%	7%
Nederlands	5%	1%	5%	2%	5%	2%
Noord-Mediterraan	11%	0%	8%	5%	10%	3%
Oost-Europees	6%	4%	5%	2%	6%	3%
overig Westers	8%	1%	6%	1%	7%	1%
Somalisch	33%	11%	49%	0%	38%	7%
Surinaams	17%	4%	16%	3%	17%	3%
Turks	16%	1%	19%	4%	17%	2%
Z- en M-Amerikaans	8%	3%	19%	4%	13%	3%
Zuid-Mediterraan	22%	5%	21%	7%	21%	6%
niet-Nederlands	14%	3%	11%	3%	13%	3%
Westers	8%	2%	6%	2%	7%	2%
niet-Westers	19%	5%	17%	5%	18%	5%
Totaal	7%	2%	7%	2%	7%	2%

Bron: CWI 2005 en 2007

Tabellen D. Inkomen en inkomensondersteuning

Tabel D1 . Aantal en percentage uitkeringsgerechtigden naar etniciteit, 65 jaar en ouder, 2008

Etniciteit	Bevolking 65 jaar en ouder	WWB bevolking 65 jaar en ouder	Percentages
Rest-Afrikaans	13	2	15,4%
Antilliaans/Arubaans	65	6	9,2%
Rest-Aziatisch	53	12	22,6%
Indonesisch/Moluks	500	6	1,2%
Iraans	14	2	14,3%
Irakees	16	2	12,5%
Marokkaans	8	3	37,5%
Nederlands	18932	10	0,1%
Noord-Mediterraan	58	4	6,9%
Oost-Europees	71	7	9,9%
overig Westers	899	5	0,6%
Somalisch	0	0	-
Surinaams	114	16	14,0%
Turks	24	2	8,3%
Z- en M-Amerikaans	21	2	9,5%
Zuid-Mediterraan	4	0	0,0%
<hr/>			
Niet-Nederlands	1860	69	4%
Westers	1528	22	1%
Niet-Westers	332	47	14%
Totaal	20792	79	0,4%

Tabel D2. Percentage uitkeringsgerechtigden naar geboorteland, 18 jaar en ouder, 2006 en 2008

Geboorteland	Aantal inwoners	Aantal WWB	Percentage WWB	
	2008	2008	2006	2008
Afganistan	333	81	45%	24%
België	440	19	8%	4%
Bondsrepubliek Duitsland	1742	39	4%	2%
China	1116	129	11%	12%
Dominicaanse Republiek	301	64	42%	21%
Duitsland	2222	44	7%	2%
Frankrijk	378	14	6%	4%
Groot Brittannië	781	27	8%	3%
Indonesië	2085	52	5%	2%
Irak	661	217	48%	33%
Iran	764	174	26%	23%
Italië	591	28	9%	5%
Joegoslavië	858	144	19%	17%
Marokko	1014	125	26%	12%
Nederland	147589	5864	5%	4%
Nederlands Indië	3350	60	8%	2%
Nederlands Nieuwguinea	363	12	8%	3%
Nederlandse Antillen	3134	472	27%	15%
Polen	618	39	10%	6%
Soedan	204	58	40%	28%
Somalië	218	67	54%	31%
Sovjetunie	927	142	20%	15%
Spanje	226	3	2%	1%
Suriname	3146	339	19%	11%
Turkije	1283	123	18%	10%
Verenigde Staten van Amerika	380	11	5%	3%
Viëtnam	278	33	15%	12%
Zuid Afrika	225	12	7%	5%
Totaal	175227	8392	7%	5%

Leeswijzer:

750 van de 900 Chinezen zijn 18 jaar of ouder. Van deze 750 heeft 11 procent een bijstandsuitkering.

Tabel D3. Historisch overzicht percentage uitkeringsgerechtigden naar etniciteit, 18 tot en met 64 jaar, 2002 tot en met 2008

Etniciteit	Sept02	Sept04	Sept06	Sept08	2008 vs 2002: toe- of afname
rest-Afrikaans	13%	17%	20%	20%	51%
Antilliaans/Arubaans	26%	26%	25%	19%	-26%
rest-Aziatisch	14%	13%	13%	11%	-16%
Indonesisch/Moluks	7%	8%	7%	6%	-17%
Iraans	28%	39%	40%	38%	37%
Irakees	25%	26%	24%	24%	-3%
Marokkaans	26%	26%	27%	21%	-20%
Nederlands	6%	6%	5%	4%	-27%
Noord-Mediterraan	12%	11%	10%	10%	-19%
Oost-Europees	10%	10%	10%	8%	-17%
overig Westers	7%	7%	6%	4%	-37%
Somalisch	35%	44%	55%	52%	47%
Surinaams	19%	19%	18%	14%	-24%
Turks	14%	15%	17%	12%	-15%
Z- en M-Amerikaans	19%	17%	16%	11%	-41%
Zuid-Mediterraan	19%	23%	22%	24%	23%
niet-Nederlands	12,1%	13,9%	13%	11%	-8%
Westers	7,7%	8,2%	7%	6%	-23%
niet-Westers	16,6%	20,6%	20%	17%	3%
Totaal	6,9%	7,3%	6,9%	5,5%	-20%

Berekening van de laatste kolom: $(5,5\% - 6,9\%) / 6,9\% = -20\%$

Tabel D4. Historisch overzicht percentage uitkeringsgerechtigden naar etniciteit, 65 jaar en ouder, 2002 tot en met 2008

Etniciteit	Sept02	Sept04	Sept06	Sept08	2008 vs 2002: toe- of afname
rest-Afrikaans	37,5%	25,0%	6,3%	15,4%	-59%
Antilliaans/Arubaans	17,4%	14,6%	12,5%	9,2%	-47%
rest-Aziatisch	31,6%	25,0%	14,1%	22,6%	-28%
Indonesisch/Moluks	1,1%	0,4%	0,4%	1,2%	7%
Iraans	20,0%	18,2%	4,5%	14,3%	-29%
Irakees	16,7%	11,1%	8,3%	12,5%	-25%
Marokkaans	66,7%	50,0%	3,8%	37,5%	-44%
Nederlands	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	-45%
Noord-Mediterraan	2,7%	8,9%	6,5%	6,9%	155%
Oost-Europees	8,9%	9,8%	8,2%	9,9%	10%
overig Westers	0,4%	0,4%	0,5%	0,6%	44%
Somalisch	-	-	-	-	-
Surinaams	22,0%	23,1%	18,2%	14,0%	-36%
Turks	9,1%	5,9%	7,7%	8,3%	-8%
Z- en M-Amerikaans	11,1%	5,9%	6,3%	9,5%	-14%
Zuid-Mediterraan	-	-	-	-	-
niet-Nederlands	2%	4%	3%	4%	97%
Westers	1%	1%	1%	1%	0%
niet-Westers	2%	20%	11%	14%	500%
Totaal	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0%

Berekening van de laatste kolom: $(0,4\% - 0,4\%) / 0,4\% = 0\%$

Tabel D5. Aandeel man versus vrouw in totaal trajecten naar etniciteit, 2008

Etniciteit	Man	Vrouw
Rest-Afrikaans	69%	31%
Antilliaans/Arubaans	52%	48%
Rest-Aziatisch	53%	47%
Indonesisch/Moluks	47%	53%
Iraans	64%	36%
Irakees	60%	40%
Marokkaans	51%	49%
Nederlands	47%	53%
Noord-Mediterraan	50%	50%
Oost-Europees	39%	61%
overig Westers	42%	58%
Somalisch	60%	40%
Surinaams	47%	53%
Turks	39%	61%
Z- en M-Amerikaans	23%	77%
Zuid-Mediterraan	73%	27%
Niet-Nederlands	48%	52%
Westers	51%	49%
Niet-Westers	45%	55%
Totaal	53%	47%

Tabellen E. Zorg-en Hulpverlening

Tabel E1. Gebruik diensten hulpverlening (MJD of VNN) naar geboorteland, 2008

Geboorteland	Aantal inwoners	Klant bij MJD of VNN	Percentage	
			2006	2008
Afganistan	333	15	9%	5%
België	440	12	4%	3%
Bondsrepubliek Duitsland	1742	26	2%	1%
China	1116	26	2%	2%
Dominicaanse Republiek	301	33	15%	11%
Duitsland	2222	14	4%	1%
Frankrijk	378	3	-	1%
Grootbritannië	781	18	5%	2%
Indonesië	2085	21	2%	1%
Irak	661	70	10%	11%
Iran	764	86	12%	11%
Italië	591	14	3%	2%
Joegoslavië	858	23	4%	3%
Marokko	1014	75	10%	7%
Nederland	147589	3543	3%	2%
Nederlands Indië	3350	32	4%	1%
Nederlands Nieuw-Guinea	363	8	4%	2%
Nederlandse Antillen	3134	272	10%	9%
Polen	618	15	3%	2%
Soedan	204	26	10%	13%
Somalië	218	28	16%	13%
Sovjetunie	927	42	5%	5%
Spanje	226	5	-	2%
Suriname	3146	179	9%	6%
Turkije	1283	53	6%	4%
Verenigde Staten van Amerika	380	6	-	2%
Viëtnam	278	7	-	3%
Zuidafrika	225	4	-	2%
Totaal	174636	4656	3%	3%

Tabel E2. Gebruik diensten hulpverlening MJD naar etniciteit en geslacht, 2008

Etniciteit	Percentage man	Percentage vrouw
rest-Afrikaans	65%	35%
Antilliaans/Arubaans	45%	55%
rest-Aziatisch	53%	47%
Indonesisch/Moluks	44%	56%
Irakees	59%	41%
Iraans	60%	40%
Marokkaans	46%	54%
Nederlands	41%	59%
Noord-Mediterraan	48%	52%
Oost-Europees	29%	71%
overig Westers	37%	63%
Somalisch	44%	56%
Surinaams	39%	61%
Turks	37%	63%
Z- en M-Amerikaans	24%	76%
Zuid-Mediterraan	67%	33%
niet-Nederlands	46%	54%
Westers	40%	60%
niet-Westers	48%	52%
Eindtotaal	43%	57%

Tabel E3. Gebruik diensten hulpverlening VNN naar etniciteit en geslacht, 2008

Etniciteit	Percentage man	Percentage vrouw
rest-Afrikaans	83%	17%
Antilliaans/Arubaans	86%	14%
rest-Aziatisch	60%	40%
Indonesisch/Moluks	75%	25%
Irakees	100%	0%
Iraans	100%	0%
Marokkaans	92%	8%
Nederlands	71%	29%
Noord-Mediterraan	82%	18%
Oost-Europees	82%	18%
overig Westers	63%	38%
Somalisch	100%	0%
Surinaams	91%	9%
Turks	80%	20%
Z- en M-Amerikaans	40%	60%
Zuid-Mediterraan	100%	0%
niet-Nederlands	79%	21%
Westers	71%	29%
niet-Westers	88%	12%
Eindtotaal	73%	27%

Tabel E4. Gebruik diensten hulpverlening Lentis naar etniciteit en geslacht, 2008

Etniciteit	Percentage man	Percentage vrouw
rest-Afrikaans	65%	35%
Antilliaans/Arubaans	60%	40%
rest-Aziatisch	58%	42%
Indonesisch/Moluks	51%	49%
Irakees	70%	30%
Iraans	61%	39%
Marokkaans	65%	35%
Nederlands	43%	57%
Noord-Mediterraan	52%	48%
Oost-Europees	34%	66%
overig Westers	39%	61%
Somalisch	63%	38%
Surinaams	48%	52%
Turks	59%	41%
Z- en M-Amerikaans	46%	54%
Zuid-Mediterraan	63%	37%
niet-Nederlands	52%	48%
Westers	44%	56%
niet-Westers	57%	43%
Eindtotaal	44%	56%

Tabel E5. Gebruik diensten hulpverlening OGGz naar etniciteit en geslacht, 2008

Etniciteit	Percentage man	Percentage vrouw
rest-Afrikaans	100%	0%
Antilliaans/Arubaans	91%	9%
rest-Aziatisch	71%	29%
Indonesisch/Moluks	50%	50%
Irakees	67%	33%
Iraans	67%	33%
Marokkaans	100%	0%
Nederlands	63%	37%
Noord-Mediterraan	67%	33%
Oost-Europees	50%	50%
overig Westers	44%	56%
Somalisch	80%	20%
Surinaams	67%	33%
Turks	33%	67%
Z- en M-Amerikaans	75%	25%
Zuid-Mediterraan	100%	0%
niet-Nederlands	67%	33%
Westers	49%	51%
niet-Westers	79%	21%
Eindtotaal	64%	36%

Tabellen F. Samenwonen in de wijk

Tabel F1. Verdeling bevolkingsgroepen over wijken, aantallen, 2008

Etniciteit	Beilium	Centrum	Hoogkerk/de Dorpen	Korreweg/De Hoogte	Lewenborg	Nieuw-Oost	Nieuw-West	Nieuw-Zuid Corporatief	Nieuw-Zuid Particulier	Oosterpark	Oraniewijk/Schilderswijk	Oud-Zuid	Paddepoel	Vinkhuizen	Totaal
rest-Afrikaans	113	121	37	234	56	28	25	194	100	138	120	154	236	97	1653
Antilliaans/Arubaans	591	215	70	423	335	37	71	179	89	236	103	160	450	252	3211
rest-Aziatisch	379	285	88	330	195	93	80	297	188	255	209	201	748	198	3546
Indonesisch/Moluks	427	584	324	389	348	277	256	567	454	300	462	515	437	387	5727
Irakees	74	23	20	80	45	7	20	76	5	35	34	32	114	92	657
Iraans	56	46	15	70	22	9	18	92	44	49	39	34	168	97	759
Marokkaans	58	42	14	140	53	10	32	73	13	57	27	25	276	183	1003
Noord-Mediterraan	240	198	49	178	0	53	74	187	94	107	165	166	234	130	1983
Oost-Europees	201	317	60	215	108	60	52	211	182	186	238	224	306	181	2547
overig Westers	461	926	282	660	114	276	268	643	687	427	830	742	542	300	7331
Somalisch	4	9	0	49	287	0	3	18	3	29	13	7	54	12	218
Surinaams	358	168	67	441	17	129	175	201	123	177	125	118	489	317	3107

Tabel F1 vervolg

Etniciteit	Beijum	Centrum	Hoogkerk/ de Dorpen	Korreweg/ De Hoogte	Lewenborg	Nieuw-Oost	Nieuw-West	Nieuw-Zuid Corporatief	Nieuw-Zuid Particulier	Oosterpark	Oranjewijk/ Schilderswijk	Oud-Zuid	Paddespoel	Vinkhuizen	Totaal
Turks	67	98	21	161	219	29	46	76	31	77	56	39	349	169	1270
Z- en M- Amerikaans	134	135	22	153	51	41	37	63	68	68	106	108	134	75	1211
Zuid-Mediterraan	75	27	8	67	67	13	6	41	15	54	34	43	113	33	567
niet-Nederlands	3238	3194	1077	3590	1917	1062	1163	2918	2096	2195	2561	2568	4650	2523	34790
Westers	1329	2025	715	1442	570	666	650	1608	1417	1020	1695	1647	1519	998	17588
niet-Westers	1909	1169	362	2148	1347	396	513	1310	679	1175	866	921	3131	1525	17202
Nederlands	10001	13296	8696	12655	6784	7898	8231	11419	13019	8425	12147	14461	11753	7649	146828
Totaal inwoners	13239	16490	9773	16245	8701	8960	9394	14337	15115	10620	14708	17029	16403	10172	181618

Tabel F2. Verdeling bevolkingsgroepen over wijken, percentages, 2008

Etniciteit	Beijum	Centrum	Hoogkerk/de Dorpen	Korreweg/De Hoogte	Lewenborg	Nieuw-Oost	Nieuw-West	Nieuw-Zuid Corporatief	Nieuw-Zuid Particulier	Oosterpark	OraniewijkSchilderswijk	Oud-Zuid	Paddepoel	Vinkhuizen	Totaal
rest-Afrikaans	3%	4%	3%	7%	3%	3%	2%	7%	5%	6%	5%	6%	5%	4%	5%
Antilliaans/Arubaans	18%	7%	6%	12%	17%	3%	6%	6%	4%	11%	4%	6%	10%	10%	9%
rest-Aziatisch	12%	9%	8%	9%	10%	9%	7%	10%	9%	12%	8%	8%	16%	8%	10%
Indonesisch/Moluks	13%	18%	30%	11%	18%	26%	22%	19%	22%	14%	18%	20%	9%	15%	16%
Irakees	2%	1%	2%	2%	2%	1%	2%	3%	0%	2%	1%	1%	2%	4%	2%
Iraans	2%	1%	1%	2%	1%	1%	2%	3%	2%	2%	2%	1%	4%	4%	2%
Marokkaans	2%	1%	1%	4%	3%	1%	3%	3%	1%	3%	1%	1%	6%	7%	3%
Noord-Mediterraan	7%	6%	5%	5%	0%	5%	6%	6%	4%	5%	6%	6%	5%	5%	6%
Oost-Europees	6%	10%	6%	6%	6%	6%	4%	7%	9%	8%	9%	9%	7%	7%	7%
overig Westers	14%	29%	26%	18%	6%	26%	23%	22%	33%	19%	32%	29%	12%	12%	21%
Somalisch	0%	0%	0%	1%	15%	0%	0%	1%	0%	1%	1%	0%	1%	0%	1%
Surinaams	11%	5%	6%	12%	1%	12%	15%	7%	6%	8%	5%	5%	11%	13%	9%
Turks	2%	3%	2%	4%	11%	3%	4%	3%	1%	4%	2%	2%	8%	7%	4%

Tabel F2 vervolg

Etniciteit	Beijum	Centrum	Hoogkerk/ de Dorpen	Korreweg/ De Hoogte	Lewenborg	Nieuw-Oost	Nieuw-West	Nieuw-Zuid Corporatief	Nieuw-Zuid Particulier	Oosterpark	Oranjewijk/ Schilderswijk	Oud-Zuid	Paddespoel	Vinkhuizen	Totaal
Z- en M- Amerikaans	4%	4%	2%	4%	3%	4%	3%	2%	3%	3%	4%	4%	3%	3%	3%
Zuid-Mediterraan	2%	1%	1%	2%	3%	1%	1%	1%	1%	2%	1%	2%	2%	1%	2%
niet-Nederlands	24%	19%	11%	22%	22%	12%	12%	20%	14%	21%	17%	15%	28%	25%	19%
Westers	41%	63%	66%	40%	30%	63%	56%	55%	68%	46%	66%	64%	33%	40%	51%
niet-Westers	59%	37%	34%	60%	70%	37%	44%	45%	32%	54%	34%	36%	67%	60%	49%
Totaal	3238	3194	1077	3590	1917	1062	1163	2918	2096	2195	2561	2568	4650	2523	34790
Nederlands	76%	81%	89%	78%	78%	88%	88%	80%	86%	79%	83%	85%	72%	75%	81%
Nederlands	10001	13296	8696	12655	6784	7898	8231	11419	13019	8425	12147	14461	11753	7649	146828
Totaal	13239	16490	9773	16245	8701	8960	9394	14337	15115	10620	14708	17029	16403	10172	181618

Tabellen G. Criminaliteit

Tabel G1A. Percentage gehoorde verdachten (12 jaar en ouder) naar etniciteit, 2007

	Indonesië	Marokko	Midden-Oosten	Ned. Antillen + Aruba	Nederland	Noord-Amerika	Oceanië	Overig Afrika	Overig Amerika	Overig Azië	Suriname	Turkije	Voormalig Joegoslavië	Voormalig Oostblok	West-Europa	Totaal
Almere	1,1%	4,9%	3,8%	7,0%	1,5%	4,1%	3,0%	3,9%	4,0%	1,7%	5,0%	4,0%	1,6%	2,7%	1,9%	2,2%
Amersfoort	1,2%	6,7%	5,9%	6,4%	1,2%	3,3%	2,5%	4,5%	2,5%	2,7%	5,6%	3,6%	4,8%	3,7%	1,1%	1,7%
Amsterdam	1,1%	5,0%	3,1%	6,7%	1,3%	1,1%	1,7%	3,5%	3,6%	1,4%	5,5%	2,8%	2,9%	3,3%	1,3%	2,3%
Arnhem	1,7%	4,7%	4,3%	8,0%	1,7%	1,8%	4,7%	5,5%	5,4%	2,1%	5,9%	3,8%	3,7%	3,3%	1,9%	2,2%
Breda	1,2%	5,5%	2,9%	6,0%	1,3%	0,8%	1,6%	3,6%	2,4%	1,6%	3,7%	4,5%	4,3%	2,4%	1,4%	1,6%
Capelle a. d. IJssel	1,5%	7,1%	5,3%	8,4%	1,4%	7,6%	4,0%	3,9%	3,8%	2,1%	5,0%	5,1%	3,2%	3,2%	2,1%	2,1%
Den Helder	1,4%	3,4%	9,2%	9,3%	1,6%	0,0%	6,4%	3,9%	3,1%	3,6%	6,1%	3,6%	5,0%	4,2%	1,4%	1,9%
Dordrecht	1,7%	6,7%	2,8%	11,2%	1,9%	1,4%	3,0%	6,0%	3,3%	2,5%	5,4%	4,3%	4,8%	4,8%	2,4%	2,5%
Eindhoven	1,1%	4,1%	2,8%	5,9%	1,2%	1,4%	2,6%	4,3%	1,6%	0,9%	3,9%	2,9%	3,0%	2,8%	1,2%	1,5%
Groningen	2,0%	10,1%	4,6%	11,4%	1,6%	1,7%	2,0%	7,4%	4,2%	1,3%	7,7%	4,7%	4,5%	3,3%	1,7%	2,1%
Leeuwarden	1,9%	8,2%	5,8%	11,8%	1,5%	1,1%	6,7%	7,6%	3,7%	1,8%	4,3%	4,2%	3,4%	3,4%	1,8%	1,9%

Tabel G1A vervolg

	Indonesië	Marokko	Midden-Oosten	Ned. Antillen + Aruba	Nederland	Noord-Amerika	Oceanië	Overig Afrika	Overig Amerika	Overig Azië	Suriname	Turkije	Voormalig Joegoslavië	Voormalig Oostblok	West-Europa	Totaal
Nijmegen	1,4%	7,9%	4,2%	8,0%	1,4%	1,5%	1,0%	5,3%	4,0%	2,4%	5,9%	4,2%	3,2%	2,6%	1,3%	2,0%
Rotterdam	1,6%	6,6%	5,0%	10,1%	1,6%	2,5%	3,2%	5,5%	5,2%	2,1%	5,7%	4,1%	3,5%	6,2%	2,7%	3,2%
Schiedam	1,0%	7,6%	6,8%	9,8%	1,0%	1,0%	9,8%	4,1%	3,0%	1,6%	6,5%	4,7%	5,0%	7,5%	2,8%	2,6%
s-Gravenhage	1,6%	6,9%	4,8%	7,4%	1,6%	1,1%	1,5%	4,4%	4,2%	1,9%	4,6%	4,2%	3,2%	4,9%	1,8%	2,8%
Tilburg	1,8%	6,3%	4,9%	6,6%	1,8%	2,3%	3,2%	6,6%	4,3%	0,8%	5,5%	4,6%	6,5%	3,8%	1,7%	2,1%
Vlaardingen	1,3%	6,5%	6,2%	12,2%	1,3%	5,9%	3,6%	5,8%	7,2%	2,9%	5,5%	4,9%	4,8%	6,1%	2,4%	2,3%
Zoetermeer	1,1%	7,9%	5,3%	5,7%	1,1%	1,8%	2,8%	4,9%	4,0%	1,4%	3,7%	4,5%	4,4%	2,8%	1,4%	1,8%
Zwolle	2,1%	7,2%	6,4%	11,8%	2,1%	0,5%	1,1%	7,6%	3,2%	2,0%	5,4%	5,3%	3,9%	4,5%	1,5%	1,9%
Totaal	1,4%	5,9%	4,4%	8,4%	1,6%	1,6%	2,4%	4,8%	4,0%	1,8%	5,3%	3,9%	3,7%	4,1%	1,8%	2,4%

Bron: KLPD

Tabel G1B. Groningen uitgelicht

	Niet-Nederlands	Westers	Niet-Westers	Nederlands
Groningen	4%	2%	7%	2%

Tabel G2. Percentage Antilliaanse gehoorde verdachten in 2007 naar recidivecategorie in de Antillianengemeenten

	Minderjarige beginner	Minderjarige meerpleger	Jeugdige veelpleger	Volwassen beginner	Volwassen meerpleger	Volwassen veelpleger	Zeer actieve veelpleger
Almere	9%	10%	1%	25%	41%	10%	3%
Amersfoort	8%	11%	2%	18%	48%	12%	1%
Amsterdam	7%	6%	2%	22%	42%	14%	7%
Arnhem	5%	4%	2%	20%	47%	16%	6%
Breda	11%	10%	0%	23%	37%	12%	6%
Capelle a/d IJssel	10%	9%	3%	16%	48%	9%	4%
Den Helder	5%	9%	1%	10%	56%	11%	8%
Dordrecht	6%	8%	3%	14%	49%	17%	5%
Eindhoven	6%	8%	1%	27%	40%	12%	7%
Groningen	6%	5%	2%	18%	46%	13%	9%
Leeuwarden	1%	8%	0%	19%	45%	19%	9%
Lelystad	7%	8%	2%	27%	37%	14%	4%
Nijmegen	6%	12%	2%	19%	41%	15%	5%
Rotterdam	7%	9%	2%	20%	46%	11%	5%
Schiedam	11%	4%	3%	29%	45%	6%	2%
s-Gravenhage	5%	6%	2%	26%	45%	13%	3%
Tilburg	6%	5%	2%	22%	47%	12%	6%
Vlaardingen	9%	7%	4%	14%	57%	4%	4%
Vlissingen	6%	12%	4%	19%	40%	15%	4%
Zoetermeer	15%	13%	3%	24%	31%	10%	4%
Zwolle	8%	9%	0%	14%	57%	11%	2%
Totaal	7%	8%	2%	21%	45%	12%	5%

Bron: KLPD 2007

Tabel G3A. Aandeel, per etniciteit, in de totaal gehoorde verdachten, naar herkomst, 2007

	Nederland	West-Europa	Voormalig Joegoslavië	Voormalig Oostblok	Turkije	Noord-Amerika	Suriname	Ned. Antillen + Aruba	Overig Amerika	Midden-Oosten	Indonesië	Overig Azië	Marokko	Overig Afrika	Oceanië	Overig
Almere	44,3%	3,8%	0,3%	1,1%	2,6%	0,5%	22,4%	7,1%	1,7%	3,4%	1,8%	1,5%	6,0%	3,3%	0,2%	0,1%
Amersfoort	56,0%	2,1%	1,0%	1,6%	7,9%	0,6%	3,5%	4,3%	0,5%	4,9%	2,8%	1,5%	10,2%	3,0%	0,2%	0,1%
Amsterdam	30,8%	4,2%	0,9%	1,9%	5,8%	0,5%	21,7%	4,4%	2,3%	1,8%	1,9%	1,8%	16,8%	5,1%	0,2%	0,1%
Arnhem	56,3%	4,6%	1,0%	1,4%	8,5%	0,1%	5,4%	5,0%	1,3%	3,8%	3,6%	1,8%	3,6%	3,0%	0,2%	0,3%
Breda	64,7%	4,3%	1,5%	1,5%	4,2%	0,1%	2,8%	4,2%	0,6%	0,9%	2,9%	1,2%	8,8%	2,0%	0,1%	0,3%
Capelle a/d IJssel	48,9%	4,2%	1,5%	1,5%	2,7%	0,5%	14,4%	10,1%	1,2%	4,0%	3,2%	1,9%	2,8%	2,8%	0,2%	0,0%
Den Helder	68,9%	2,9%	0,5%	1,5%	0,6%	0,0%	3,9%	8,9%	1,6%	2,6%	3,4%	2,6%	0,4%	1,3%	0,5%	0,1%
Dordrecht	55,7%	4,4%	1,1%	1,6%	8,1%	0,1%	4,6%	10,3%	0,7%	1,2%	2,6%	0,9%	4,9%	3,4%	0,2%	0,2%
Eindhoven	59,7%	5,1%	0,9%	2,4%	7,8%	0,2%	4,2%	4,1%	0,5%	1,7%	2,4%	1,1%	5,6%	3,9%	0,3%	0,1%
Groningen	64,2%	3,4%	0,9%	1,3%	1,4%	0,2%	5,9%	8,2%	1,1%	2,4%	3,4%	0,8%	2,2%	3,7%	0,1%	0,1%
Leeuwarden	67,7%	3,2%	0,8%	1,9%	0,9%	0,1%	3,0%	5,2%	0,6%	4,0%	2,7%	1,6%	3,9%	4,7%	0,2%	0,0%
Nijmegen	61,5%	5,0%	1,5%	1,3%	6,0%	0,2%	2,6%	4,6%	0,8%	2,4%	2,2%	1,6%	6,9%	3,3%	0,1%	0,3%
Rotterdam	33,5%	4,7%	1,7%	2,1%	9,1%	0,2%	15,5%	9,4%	1,6%	1,5%	1,2%	1,8%	10,9%	7,3%	0,1%	0,1%
Schiedam	45,5%	4,1%	1,8%	2,9%	15,3%	0,1%	7,8%	6,9%	0,7%	2,3%	0,8%	1,0%	6,3%	3,8%	0,2%	0,1%

Tabel G3A vervolg

	Nederland	West-Europa	Voorm.alig Joegoslavië	Voorm.alig Oostblok	Turkije	Noord-Amerika	Suriname	Ned. Antillen + Aruba	Overig Amerika	Midden- Oosten	Indonesië	Overig Azië	Marokko	Overig Afrika	Oceanië	Overig
s-Gravenhage	38,9%	4,6%	0,5%	2,8%	9,2%	0,2%	15,5%	5,8%	1,8%	2,0%	2,7%	1,8%	11,0%	3,9%	0,1%	0,1%
Tilburg	60,2%	3,7%	1,5%	1,5%	7,2%	0,2%	3,9%	5,9%	0,7%	1,5%	2,5%	0,4%	6,6%	4,2%	0,2%	0,4%
Vlaardingen	52,6%	3,2%	1,3%	1,9%	11,9%	0,3%	4,1%	8,1%	1,2%	4,2%	1,2%	1,0%	5,1%	3,1%	0,1%	0,0%
Vlissingen	57,9%	3,9%	2,0%	2,2%	1,4%	0,0%	6,4%	6,8%	1,2%	1,4%	3,3%	1,2%	5,1%	3,3%	0,4%	0,3%
Zoetermeer	55,1%	7,0%	0,9%	1,3%	1,5%	0,2%	13,3%	5,6%	1,3%	5,8%	3,6%	0,9%	4,6%	2,6%	0,3%	0,0%
Zwolle	67,6%	3,0%	0,5%	1,2%	5,5%	0,1%	2,6%	6,5%	0,4%	3,8%	3,2%	1,1%	1,8%	3,0%	0,1%	0,5%
Totaal	45,2%	2,2%	1,1%	2,0%	6,9%	0,3%	12,6%	6,5%	4,4%	2,2%	2,2%	1,5%	9,3	4,5%	0,2%	0,1%

Bron: KLPD 2007

Tabel G3B. Groningen uitgelicht

	niet-Nederlands	Westers	niet-Westers	Nederlands
Groningen	35,8%	10,0%	25,9%	64,2%

Bijlage 2

Formule segregatie

De gebruikte formule voor de segregatie-index is:

$$S = 0,5 * \sum | a1 / A - o1 / O | * 100$$

Waarin a1 en A het aantal niet-westerse allochtonen in postcodegebied i, respectievelijk de hele gemeente voorstellen en o1 en O het aantal overige inwoners in postcodegebied i en de hele gemeente.

